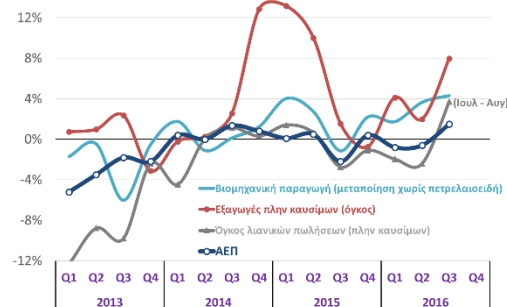

	σελ.
Βασικοί δείκτες	2
ΑΕΠ	3
Οικονομικό κλίμα	4
Οικονομική συγκυρία	5
Απασχόληση	6
Τιμές - Αμοιβές	7
Χρηματοδότηση	8
Δημοσιονομικά στοιχεία	9
Ανταγωνιστικότητα	10
Περιβάλλον	11
Γεωργία – κτηνοτροφία	12
Βιομηχανία	13
Κατασκευές	15
Αγορά ακινήτων	16
Λιανικό εμπόριο	17
Υπηρεσίες	18
Εξαγωγές	19
Τουρισμός	20
Μεταφορές	21
Ναυτιλία	22

Η οικονομία εισέρχεται σταδιακά σε τροχιά σταθεροποίησης από το 3^ο τρίμηνο του τρέχοντος έτους μετά την ολοκλήρωση της πρώτης αξιολόγησης και την εκταμίευση των δόσεων του προγράμματος προσαρμογής. Πράγματι, οι βασικοί δείκτες οικονομικής δραστηριότητας αποτυπώνουν μια εικόνα ομαλοποίησης, με θετικά μηνύματα κυρίως από την εξέλιξη της βιομηχανικής παραγωγής, των εξαγωγών και των εισαγωγών, των λιανικών πωλήσεων και της απασχόλησης. Σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις της ΕΛΣΤΑΤ, το ΑΕΠ σημείωσε αύξηση +1,5% το 3^ο τρίμηνο του 2016, έναντι μείωσης -2,2% το αντίστοιχο τρίμηνο πέρυσι και αύξησης +0,4% το τελευταίο 3μηνο του έτους. Στις φθινοπωρινές προβλέψεις της, η ΕΕ εκτιμά ότι η ελληνική οικονομία θα αναπτυχθεί με ρυθμό +2,7% το 2017 και +3,1% το 2018, από -0,3% το 2016, όπως εκτιμά και η ελληνική κυβέρνηση. Πιο αναλυτικά:

ΑΕΠ, βιομηχανική παραγωγή, λιανικές πωλήσεις, εξαγωγές (ΕΛΣΤΑΤ, Γ' 3μηνο/Σεπ./Αυγ. 2016)

- Ο δείκτης οικονομικού κλίματος παρουσίασε βελτίωση τον Οκτώβριο του 2016 (στις 93,8 μονάδες, έναντι 91,4 τον προηγούμενο μήνα και 87,1 τον Οκτώβριο του 2015), κυρίως ως αποτέλεσμα της βελτίωσης της καταναλωτικής εμπιστοσύνης και των προσδοκιών στις υπηρεσίες και τη βιομηχανία.
- Η παραγωγή στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών αυξήθηκε περαιτέρω τον Σεπτέμβριο του 2016 (+1,1%), με τον σχετικό δείκτη να διαγράφει ανοδική τάση τους τελευταίους 11 μήνες, ενώ κατά το διάστημα Ιαν - Σεπ 2016 ενισχύθηκε κατά +3,2%, έναντι αύξησης +1,8% το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι και +0,2% το 2014.
- Οι εξαγωγές αγαθών πλην καυσίμων κινούνται επίσης σε θετικό έδαφος (+12,2% τον Σεπτέμβριο του 2016 και +1,2% το διάστημα Ιαν - Σεπ 2016), ενώ από τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ εκτιμάται ότι σε σταθερές τιμές αυξήθηκαν κατά +4,6% το πρώτο 9μηνο του 2016 (επιπλέον αύξησης +8,1% το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι). Η θετική πορεία των εξαγωγών αναμένεται να διατηρηθεί τους επόμενους μήνες, δεδομένης της ενίσχυσης της βιομηχανικής παραγωγής και των εισαγωγών (+10,2% σε αξία και +12,5% σε όγκο εξαγόμενων των καυσίμων το διάστημα Ιαν - Σεπ 2016), ιδίως των εισαγωγών πλην καυσίμων και καταναλωτικών αγαθών (+14,7% το διάστημα Ιαν - Αυγ 2016, έναντι αύξησης +4,8% των εισαγωγών καταναλωτικών αγαθών κατά το ίδιο διάστημα).
- Ο ρυθμός μείωσης του όγκου λιανικών πωλήσεων πλην καυσίμων περιορίστηκε στο -1,7% τον Αύγουστο του 2016, έναντι πτώσης -2,2% το πρώτο 6μηνο του έτους, ενώ δεδομένης της σημαντικής αύξησης του Ιουλίου (+9,6%, οφειλόμενη εν μέρει στη μεγάλη υποχώρηση τον Ιούλιο του 2015 λόγω των capital controls), το 3^ο τρίμηνο του 2016 αναμένεται να εμφανίσουν θετικό πρόσημο. Συνολικά, κατά το διάστημα Ιαν - Αυγ 2016, ο όγκος λιανικών πωλήσεων πλην καυσίμων υποχώρησε οριακά (-0,7%), με αρκετές κατηγορίες καταστημάτων να παρουσιάζουν άνοδο, ιδίως τα πολυκαταστήματα (+10,2%) και τα μεγάλα καταστήματα τροφίμων (+7,3%).
- Το ποσοστό ανεργίας μειώνεται σταδιακά (23,4% τον Αύγουστο του 2016 έναντι 24,6% τον Αύγουστο του 2015), ενώ οι καθαρές προσλήψεις ανήλθαν στις 162,8 χιλ. κατά το διάστημα Ιαν - Οκτ 2016, παρ'ότι η απώλεια θέσεων εργασίας - αποχωρήσεων του Οκτωβρίου του 2016 (-82,8 χιλ. έναντι -56,5 χιλ. τον Οκτώβριο του 2015) συνδέεται με τις αυξημένες αποχωρήσεις κυρίως από την εστίαση και τα καταλύματα, εξέλιξη αναμενόμενη σε συνέχεια του πολύ μεγάλου αριθμού προσλήψεων κατά την προετοιμασία της τουριστικής περιόδου.

Ωστόσο, η σταθερότητα και οι προοπτικές ανάκαμψης που συνθέτουν οι παραπάνω ευνοϊκές εξελίξεις συμπληρώνονται από αρνητικές τάσεις που εξακολουθούν να συγκρατούν τις προσδοκίες καταναλωτών και επιχειρήσεων για την πορεία της οικονομίας σε χαμηλό επίπεδο. Συγκεκριμένα:

- Οι επιχειρήσεις εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προβλήματα ρευστότητας, καθώς η χρηματοδότησή τους από τις τράπεζες συνέχισε να μειώνεται τον Σεπτέμβριο του 2016 (-0,2% σε ετήσια βάση), ενώ μηνιαία καθαρή ροή νέων δανείων ήταν αρνητική (-€153 εκατ.). Την ίδια ώρα, οι καταθέσεις των νοικοκυριών μειώθηκαν εκ νέου (-€31 εκατ.), έπειτα από τρεις συνεχείς μήνες θετικής μεταβολής.
- Τα στοιχεία του ισοζυγίου πληρωμών για την περίοδο Ιαν - Αυγ 2016, δείχνουν αναφορικά με τις εισπράξεις από μεταφορές (-33,5%), τις καθαρές εισαγωγές πλοίων (-71%) αλλά και τις ταξιδιωτικές εισπράξεις (-7,1% παρά την άνοδο των αφίξεων κατά +1,3%), αποτελούν ενδείξεις ότι μέρος των σχετικών συναλλαγών πραγματοποιείται στο εξωτερικό λόγω των capital controls.
- Παρά τη βελτίωση που καταγράφεται στο οικονομικό κλίμα και την καταναλωτική εμπιστοσύνη, οι προσδοκίες των επιχειρήσεων παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα, ενώ τα νοικοκυριά εξακολουθούν να εκφράζουν απαισιοδοξία όσον αφορά κυρίως στην οικονομική τους κατάσταση και την εξέλιξη της ανεργίας. Παράλληλα, σύμφωνα με την έρευνα συνθηκών διαβίωσης της Eurostat, το 2015 η Ελλάδα βρισκόταν στην πρώτη τριάδα των χωρών της ΕΕ με τα υψηλότερα ποσοστά πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (35,7% του πληθυσμού ή 3,8 εκατ., έναντι 28,1% το 2008).
- Η έκθεση Doing Business 2017 καταγράφει για την Ελλάδα στασιμότητα των μεταρρυθμίσεων του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την ώρα που άλλες χώρες καταβάλλουν πιο έντονα από ποτέ προσπάθειες ενίσχυσης ενός φιλικού προς τις επενδύσεις πλαισίου λειτουργίας της οικονομίας. Ως αποτέλεσμα, η συγκριτική θέση της χώρας έχει υποχωρήσει στην προτελευταία θέση της ΕΕ28.

Οι παραπάνω τάσεις αποτελούν αφενός μεν σημάδια ανάκαμψης, αλλά ταυτόχρονα καταδεικνύουν τους κινδύνους που εξακολουθεί να αντιμετωπίζει η οικονομία. Για να είναι επομένως διατηρήσιμη η ανάπτυξη που προβλέπει η ελληνική κυβέρνηση και οι διεθνείς οργανισμοί από το 2017 και μετά, θα πρέπει οι προσπάθειες να επικεντρωθούν στην ομαλή εφαρμογή του προγράμματος προσαρμογής, στην αντιστροφή της τάσης υπερφορολόγησης που έχει εδραιωθεί και στη συνέχιση των μεταρρυθμίσεων στην κατεύθυνση της απελευθέρωσης των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και του επενδυτικού κλίματος. Έτσι μόνο θα μπορέσει η οικονομία να απορροφήσει την υψηλή ανεργία, να δημιουργήσει εισοδήματα, να καταπολεμήσει τη φτώχεια και να καλύψει τελικά τη μεγάλη απόσταση που μας χωρίζει από τις ανοιχτές και δυναμικές οικονομίες που συνδυάζουν θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, υψηλή απασχόληση, αποτελεσματικό κράτος και ισχυρούς θεσμούς.

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +302115006104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor

E: mmitsopoulos@sev.org.gr
T: +302115006157

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr
T: +302115006176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Βασικοί οικονομικοί δείκτες

Οικονομικό κλίμα	2015/2014 Δεκ / Δεκ	2016/2015 Οκτ / Οκτ
😊 Οικονομικό κλίμα	↓ 87,6 / 99,6	↑ 93,8 / 87,1
Καταναλωτική εμπιστοσύνη	↓ -61,1 / -53,9	↓ -63,6 / -59,6
% που προβλέπει επιδείνωση της οικονομικής τους κατάστασης	60% / 63%	71% / 71%
% που προβλέπει επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας	80% / 66%	74% / 74%
% που θεωρεί απίθανο να αποταμιεύσει	90% / 91%	79% / 77%
% που προβλέπει αύξηση της ανεργίας	80% / 66%	78% / 73%

Απασχόληση, Ανεργία, Μισθοί, Τιμές	2014	2015	2016	Περίοδος
😊 Απασχόληση (μεταβολή περιόδου, εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία)	+64.600 άτομα	+91.500 άτομα	+41.700 άτομα	Ιαν – Αυγ
Απασχόληση (μεταβολή μήνα, εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία)	-10.700 άτομα	+6.600 άτομα	-7.000 άτομα	Αυγ
😊 Εγγεγραμμένοι άνεργοι αναζητούντες εργασία (μεταβολή περιόδου)	-26.790 άτομα	-51.696 άτομα	+13.179 άτομα	Ιαν – Σεπ
Εγγεγραμμένοι άνεργοι αναζητούντες εργασία (μεταβολή μήνα)	-3.226 άτομα	-9.005 άτομα	-24.581 άτομα	Σεπ
😊 Καθαρές προσλήψεις (μεταβολή περιόδου)	+120.287 άτομα	+116.548 άτομα	+162.795 άτομα	Ιαν – Οκτ
Καθαρές προσλήψεις (μεταβολή μήνα)	-66.636 άτομα	-56.473 άτομα	-82.810 άτομα	Οκτ
😊 Ποσοστό ανεργίας (εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία)	26,2%	24,6%	23,4%	Αυγ
😊 Μέσο ποσοστό περιόδου (εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία)	26,8%	25,3%	23,7%	Ιαν – Αυγ
😊 Δείκτης μισθών (σύνολο οικονομίας, σταθερές τιμές, με εποχ. διόρθωση)	-1,2%	0,0%	5,6%	Β' 3μηνο
😊 Μέσο ποσοστό περιόδου (σταθερές τιμές, με εποχ. διόρθωση)	-1,1%	1,3%	3,6%	Ιαν – Ιουν
😊 Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	-1,7%	-0,9%	-0,5%	Οκτ
Μέσο ποσοστό περιόδου	-1,2%	-2,0%	-0,9%	Ιαν – Οκτ

ΑΕΠ (σε σταθερές τιμές)	Μεταβολή 2015/2014	Μεταβολή 2016/2015	Περίοδος	2016/2015		
				Α' 3μηνο	Β' 3μηνο	Γ' 3μηνο
😊 ΑΕΠ	0,6%	-1,0%	Ιαν – Ιουν	-0,8%	-0,6%	1,5%
😊 Εγχώρια ζήτηση	0,3%	-0,1%	Ιαν – Ιουν	-0,8%	0,6%	
Ιδιωτική κατανάλωση	1,2%	-1,4%	Ιαν – Ιουν	-1,0%	-1,7%	
Δημόσια κατανάλωση	1,2%	-1,4%	Ιαν – Ιουν	-1,0%	-1,7%	
😊 Επενδύσεις (περιλ. της μεταβολής αποθεμάτων)	5,2%	2,0%	Ιαν – Ιουν	-2,5%	7,0%	
Κατοικίες	-20,9%	-20,3%	Ιαν – Ιουν	-17,1%	-23,5%	
😊 Λουτές κατασκευές (πλην κατοικιών)	-11,3%	5,6%	Ιαν – Ιουν	4,0%	7,1%	
Μηχανολογικός εξοπλισμός (περιλ. οπτικά συστήματα)	16,2%	-1,6%	Ιαν – Ιουν	-2,8%	-0,5%	
Καθαρές εξαγωγές						
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	2,6%	-11,4%	Ιαν – Ιουν	-11,5%	-11,4%	
😊 Εξαγωγές αγαθών	3,9%	2,3%	Ιαν – Ιουν	1,7%	2,9%	
Εξαγωγές υπηρεσιών	1,2%	-25,1%	Ιαν – Ιουν	-23,7%	-26,5%	
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	2,8%	-9,6%	Ιαν – Ιουν	-11,9%	-7,1%	
Εισαγωγές αγαθών	2,1%	-5,8%	Ιαν – Ιουν	-8,2%	-3,3%	
Εισαγωγές υπηρεσιών	5,9%	-24,1%	Ιαν – Ιουν	-25,5%	-22,6%	

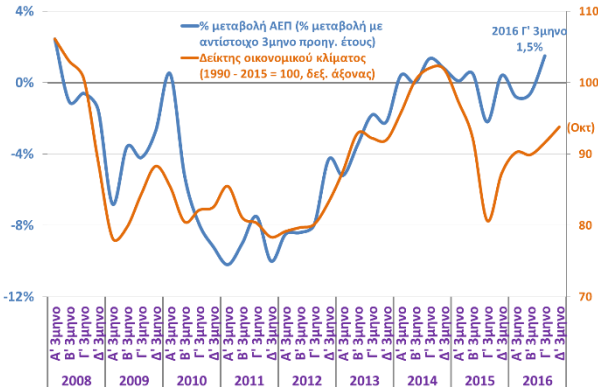
Βασικοί βραχυχρόνιοι δείκτες	Μεταβολή 2015/2014	Μεταβολή 2016/2015	Περίοδος	Μεταβολή 2016/2015	Περίοδος
😊 Βιομηχανική παραγωγή	0,6%	1,8%	Ιαν – Σεπ	0,1%	Σεπτέμβριος
😊 Μεταποίηση (χωρίς πετρελαιοειδή)	1,8%	3,2%	Ιαν – Σεπ	1,1%	Σεπτέμβριος
😊 Παραγωγή στις κατασκευές	22,3%	0,3%	Ιαν – Ιουν	9,7%	Β' 3μηνο
😊 Κτίρια	24,2%	2,7%	Ιαν – Ιουν	7,7%	Β' 3μηνο
😊 Έργα πολιτικού μηχανικού	20,8%	-1,5%	Ιαν – Ιουν	11,4%	Β' 3μηνο
😊 Ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα (όγκος σε μ ³)	-1,1%	-8,4%	Ιαν – Αυγ	65,5%	Αύγουστος
😊 Λιανικές πωλήσεις (όγκος)	-1,0%	-1,9%	Ιαν – Αυγ	-2,6%	Αύγουστος
Χωρίς καύσιμα και λιπαντικά αυτοκινήτων	-0,1%	-0,7%	Ιαν – Αυγ	-1,7%	Αύγουστος
😊 Άδειες κυκλοφορίας αυτοκινήτων	14,0%	13,3%	Ιαν – Οκτ	20,0%	Οκτώβριος
Έσοδα δημοσίου από τέλη κινητής τηλεφωνίας	-6,4%	-5,7%	Ιαν – Ιουλ	-9,2%	Ιούλιος
😊 Εξαγωγές αγαθών χωρίς καύσιμα (ΕΛΣΤΑΤ, σε τρεχ. τιμές)	11,4%	1,2%	Ιαν – Σεπ	12,2%	Σεπτέμβριος
😊 Εξαγωγές αγαθών χωρίς καύσιμα σε σταθερές τιμές	8,1%	4,6%	Ιαν – Σεπ	13,4%	Σεπτέμβριος
Εισαγωγές αγαθών χωρίς καύσιμα (ΕΛΣΤΑΤ, σε τρεχ. τιμές)	-2,5%	10,2%	Ιαν – Σεπ	3,5%	Σεπτέμβριος
Εισαγωγές αγαθών χωρίς καύσιμα σε σταθερές τιμές	-4,5%	12,5%	Ιαν – Σεπ	5,0%	Σεπτέμβριος
Τουρισμός – εισπράξεις	8,8%	-7,1%	Ιαν – Αυγ	-9,2%	Αύγουστος
Μεταφορές – εισπράξεις	-12,1%	-33,5%	Ιαν – Αυγ	21,0%	Αύγουστος
Λοιπές υπηρεσίες* – εισπράξεις	-15,2%	-8,3%	Ιαν – Αυγ	55,8%	Αύγουστος
😊 Εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση (ταξιδιώτες)	10,6%	1,3%	Ιαν – Αυγ	1,8%	Αύγουστος

* περιλαμβάνονται δραστηριότητες κατασκευαστικών επιχειρήσεων στο εξωτερικό, εξαγωγές λογισμικού, τεχνολογίας κλπ

Πηγή: IOBE, ΕΛΣΤΑΤ, ΤΓΕ, Υπ. Απασχόλησης, DG ECFIN, EE

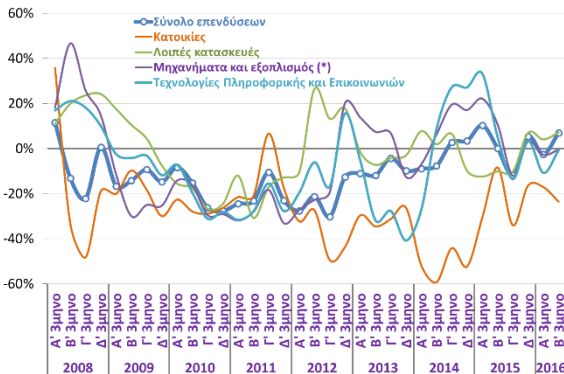
ΑΕΠ

Μεταβολή ΑΕΠ (εποχικά διορθωμένα στοιχεία) και οικονομικό κλίμα (ΕΛΣΤΑΤ, Γ' 3μηνο 2016, ΙΟΒΕ, Οκτ. 2016)

Σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις της ΕΛΣΤΑΤ, το ΑΕΠ σημείωσε αύξηση +1,5% το Γ' 3μηνο του 2016, έναντι μείωσης -2,2% το αντίστοιχο 3μηνο πέρυσι και +0,4% το τελευταίο 3μηνο του έτους, ενώ για το σύνολο του 2016 εκτιμάται ότι η ύφεση θα περιοριστεί στο -0,3%.

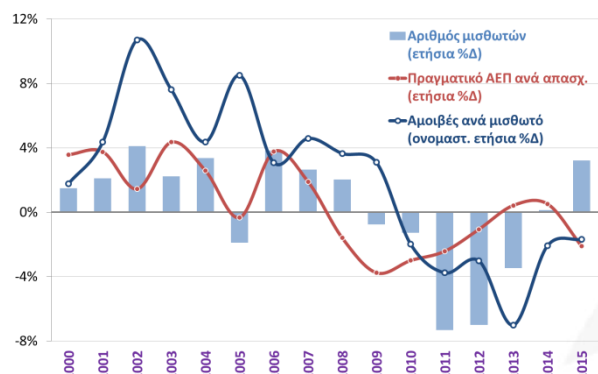
Επενδύσεις (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2016)

* Περιλαμβάνονται επενδύσεις σε οπτικά συστήματα

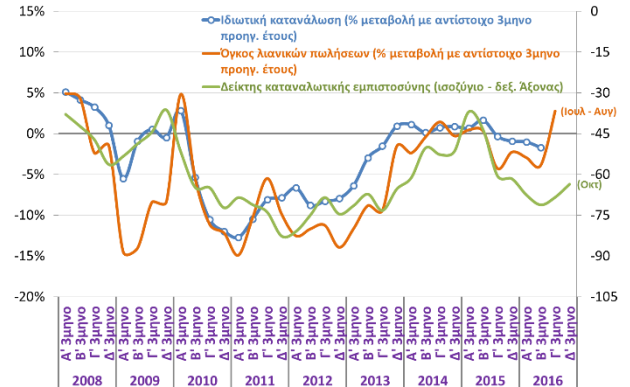
Η συμβολή των επενδύσεων σε πάγια ήταν θετική κατά το Β' 3μηνο του 2016, καθώς αυξήθηκαν κατά 7,0%, κυρίως λόγω των επενδύσεων σε μεταφορές και οπτικά συστήματα (+31,9%) και σε κατασκευές πλην κατοικιών (+7,1%).

Μεταβολή αμοιβών και παραγωγικότητας (Eurostat, 2015)

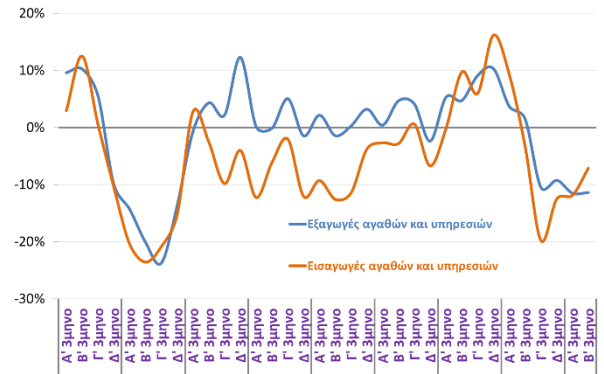
Από το 2010 η μείωση της παραγωγικότητας περιορίζεται, ενώ το 2013 και το 2014 σημειώθηκε θετική μεταβολή. Η ταχύτερη μείωση των ονομαστικών αμοιβών από το 2011 και μετά συνέβαλλε στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, ενώ το 2015 η εικόνα αυτή δείχνει να αντιστρέφεται.

Ιδιωτική κατανάλωση, λιανικές πωλήσεις, καταναλωτική εμπιστοσύνη (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2016, ΙΟΒΕ, Οκτ. 2016)

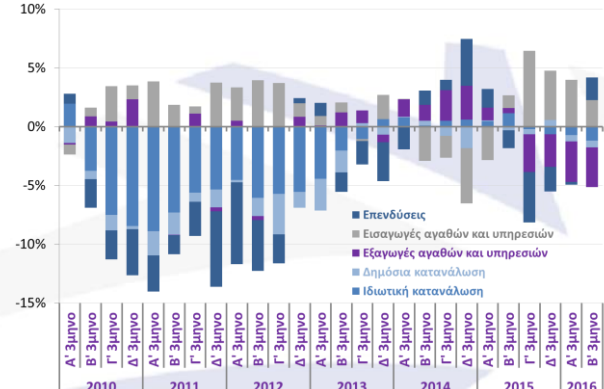
Η ιδιωτική κατανάλωση υποχώρησε κατά -1,7% το Β' 3μηνο του 2016, έναντι -1% το προηγούμενο 3μηνο και +1,6% το αντίστοιχο 3μηνο του 2015, ακολουθώντας τη σημαντική υποχώρηση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης και των λιανικών πωλήσεων, που όμως ανακάμπτουν το Γ' 3μηνο.

Καθαρές εξαγωγές (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2016)

Οι συνολικές εξαγωγές μειώθηκαν κατά -11,4% το Β' 3μηνο του 2016, ενώ οι εισαγωγές κατά -7,1%. Η πτώση των εξαγωγών οφείλεται στην υποχώρηση των εξαγωγών υπηρεσιών κατά -25,1%, ενώ οι εξαγωγές αγαθών σημείωσαν άνοδο +2,3%.

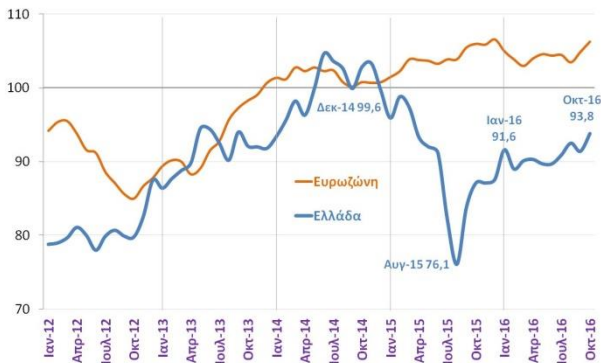
Συμβολή στην αύξηση του ΑΕΠ (σε τιμές 2010) (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2016)

Η μείωση του ΑΕΠ κατά -0,9% το Β' 3μηνο του 2016 οφείλεται κυρίως στην υποχώρηση της ιδιωτικής κατανάλωσης (συμβολή στη μεταβολή του ΑΕΠ κατά -1,7%) και των εξαγωγών (συμβολή στη μεταβολή του ΑΕΠ κατά -3,4%), ενώ θετική ήταν η συμβολή των επενδύσεων σε πάγια (+0,8%).

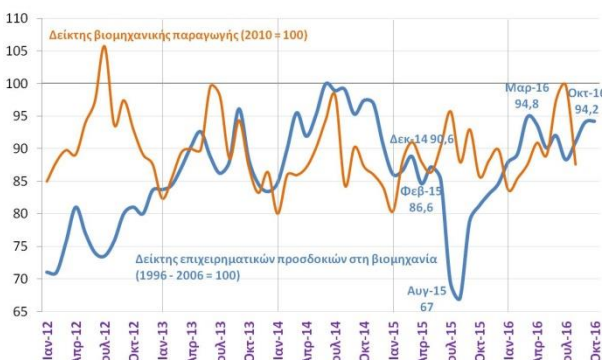
Οικονομικό κλίμα

Δείκτης οικονομικού κλίματος
(IOBE, Οκτ. 2016)

Βελτίωση σημείωσε ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Οκτώβριο του 2016, κινούμενος στις 93,8 μονάδες (έναντι 91,4 τον προηγούμενο μήνα και 87,1 μονάδες τον Οκτώβριο του 2015). Παρά τη σταδιακή ανάκαμψη που εμφανίζει από τον Σεπτέμβριο του 2015, παραμένει κοντά στο επίπεδο που βρισκόταν το 2013 και σε μεγάλη απόσταση από το μέσο όρο της Ευρωζώνης.

Δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στη βιομηχανία
(IOBE, Οκτ. 2016)

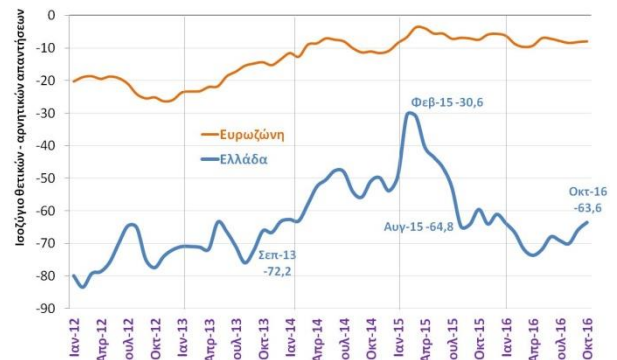
Οι προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής και των πωλήσεων στη βιομηχανία βελτιώνονται τον Οκτώβριο του 2016, χωρίς όμως ταυτόχρονη βελτίωση των εκτιμήσεων για την πορεία των εξαγωγών ή του βιβλίου παραγγελιών, ενώ ανοδικά κινούνται και οι προσδοκίες για την απασχόληση.

Δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις υπηρεσίες
(IOBE, Οκτ. 2016)

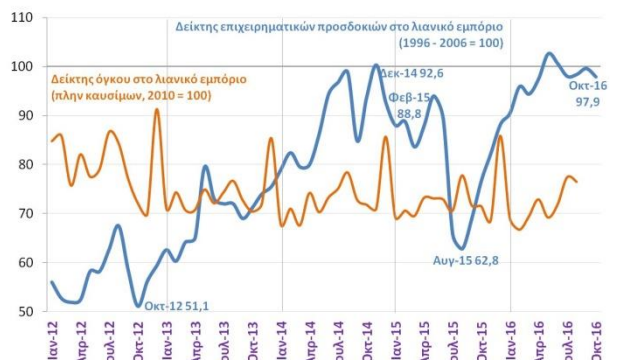
Στις υπηρεσίες, η βελτίωση των εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων και την τρέχουσα ζήτηση, συνέβαλαν στην περαιτέρω άνοδο των προσδοκιών τον Οκτώβριο του 2016. Παράλληλα, οι προβλέψεις για την απασχόληση είναι λιγότερο αρνητικές.

Δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης
(IOBE, Οκτ. 2016)

Η καταναλωτική εμπιστοσύνη ενισχύεται περαιτέρω τον Οκτώβριο του 2016 (στις -63,6 μονάδες από -65,9 τον προηγούμενο μήνα), παραμένοντας ωστόσο σε ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο, ενώ τα νοικοκυριά εξακολουθούν να εκφράζουν απαισιοδοξία όσον αφορά κυρίως στην οικονομική τους κατάσταση και την εξέλιξη της ανεργίας.

Δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο λιανικό εμπόριο
(IOBE, Οκτ. 2016)

Υποχώρηση παρουσιάζει το κλίμα στο λιανικό εμπόριο τον Οκτώβριο 2016, με τις εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις να αποκαμίνονται, ενώ οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη τους παραμένουν αμετάβλητες. Ωστόσο, το ισοζύγιο για την απασχόληση βελτιώνεται (στις +12 μονάδες).

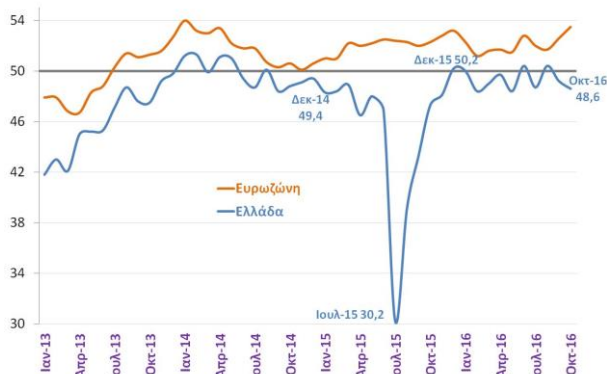
Δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις κατασκευές
(IOBE, Οκτ. 2016)

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις κατασκευές συνεχίζουν να επιδεινώνονται τον Οκτώβριο του 2016, κυρίως ως αποτέλεσμα των αρνητικών προβλέψεων για την απασχόληση. Η χειρότερη προέρχεται κυρίως από τα δημόσια έργα, καθώς στις ιδιωτικές κατασκευές το κλίμα βελτιώνεται.

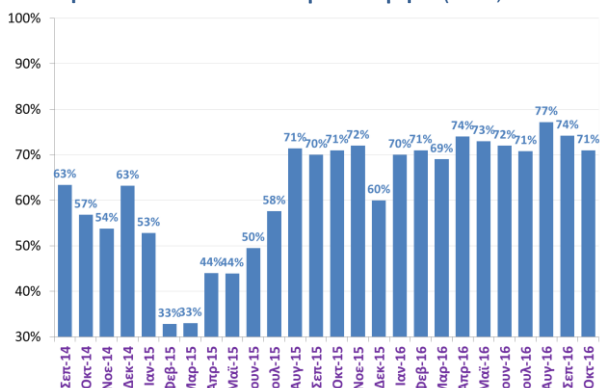
Οικονομική συγκυρία

Δείκτης υπευθύνων προμηθειών (PMI) στη μεταποίηση (Markit, Οκτ. 2016)

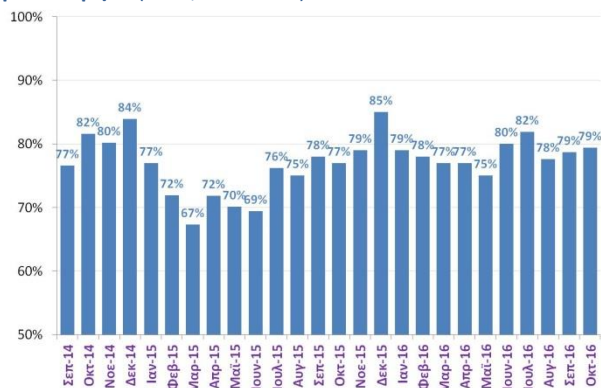
Μικτές τάσεις αποτυπώνονται στον δείκτη PMI, ο οποίος υποχωρεί τον Οκτώβριο του 2016 στις 48,6 μονάδες από 49,2 μονάδες τον προηγούμενο μήνα, με τις εκτιμήσεις για την παραγωγή και τις νέες παραγγελίες να επιδεινώνονται, την ώρα που οι προσλήψεις ενισχύονται εν όψει της σημαντικής μείωσης των επιπέδων ανεκτέλεστων εργασιών.

Ποσοστό νοικοκυριών που εκτιμά ότι η οικονομική τους κατάσταση θα επιδεινωθεί το επόμενο 12μηνο (IOBE, Οκτ. 2016)

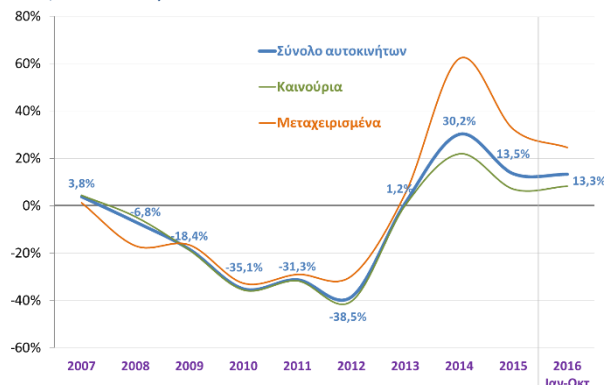
Περαιτέρω βελτίωση παρουσίασαν τον Οκτώβριο του 2016 οι προσδοκίες των νοικοκυριών για την εξέλιξη της οικονομικής τους κατάστασης, ωστόσο η απαισιοδοξία παραμένει σε υψηλό επίπεδο. Παρά τη βελτίωση, το 71% των νοικοκυριών αναμένει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής τους κατάστασης.

Ποσοστό νοικοκυριών που θεωρεί απίθανο να αποταμιεύσει το επόμενο 12μηνο (IOBE, Οκτ. 2016)

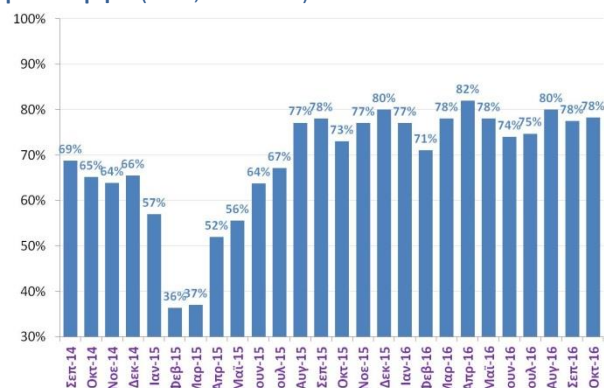
Η πρόθεση των νοικοκυριών για αποταμίευση παραμένει υποτονική τον Οκτώβριο του 2016, με το 79% αυτών να θεωρεί απίθανο να αποταμιεύσει το επόμενο διάστημα, ενώ μόλις το 11% περίπου εκτιμά το αντίθετο.

Ετήσια % μεταβολή νέων αδειών κυκλοφορίας αυτοκινήτων (ΕΛΣΤΑΤ, Οκτ. 2016)

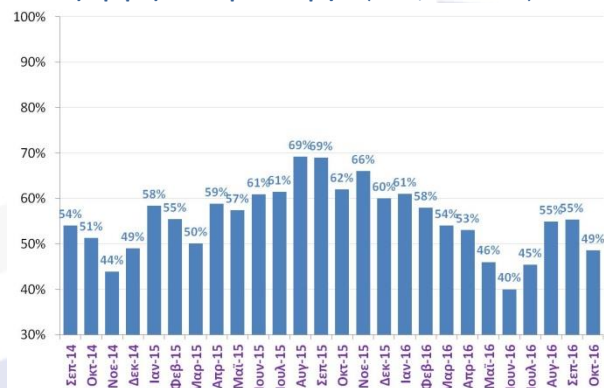
Ο αριθμός αδειών κυκλοφορίας αυτοκινήτων παρουσίασε αύξηση +20% τον Οκτώβριο του 2016 και +13,3% συνολικά το διάστημα Ιαν – Οκτ 2016. Στη μεταβολή αυτή συνέβαλε θετικά η δυναμική πορεία του τουρισμού, καθώς επίσης και η επίσπευση αγοράς αυτοκινήτου μέχρι και τον Μάιο του 2016 που έληξε η εφαρμογή του μέτρου της απόσυρσης.

Ποσοστό νοικοκυριών που εκτιμούν ότι η ανεργία θα αυξηθεί το επόμενο 12μηνο (IOBE, Οκτ. 2016)

Οι εκτιμήσεις των νοικοκυριών για την αγορά εργασίας παραμένουν ιδιαίτερα απαισιόδοξες. Το ποσοστό αυτών που προβλέπει αύξηση της ανεργίας παραμένει αμετάβλητο στο 78% τον Οκτώβριο του 2016.

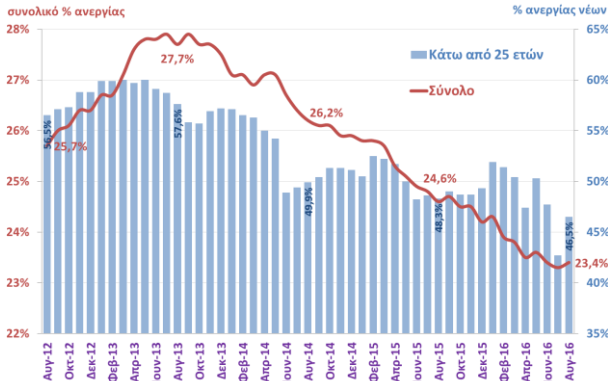
Ποσοστό νοικοκυριών που θα προβεί σε πολύ λιγότερες σημαντικές αγορές το επόμενο 12μηνο (IOBE, Οκτ. 2016)

Η πρόθεση των νοικοκυριών για σημαντικές αγορές (έπιπλα, ηλεκτρικές συσκευές κλπ) ενισχύθηκε τον Οκτώβριο του 2016, με το ποσοστό αυτών που εκτιμά ότι θα προβεί σε λιγότερες αγορές να περιορίζεται στο 49% (από 55% τον προηγούμενο μήνα).

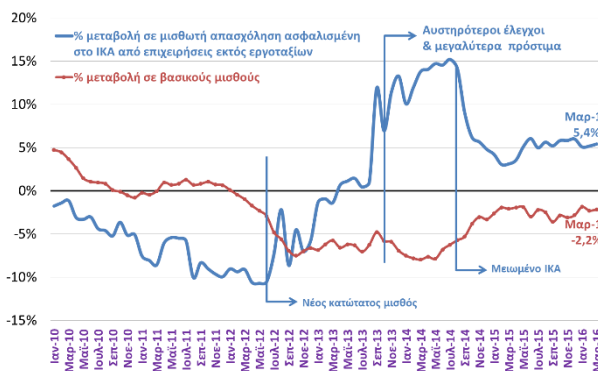
Απασχόληση

Ποσοστό ανεργίας (εποχικά διορθωμένα στοιχεία) (ΕΛΣΤΑΤ, Αυγ. 2016)

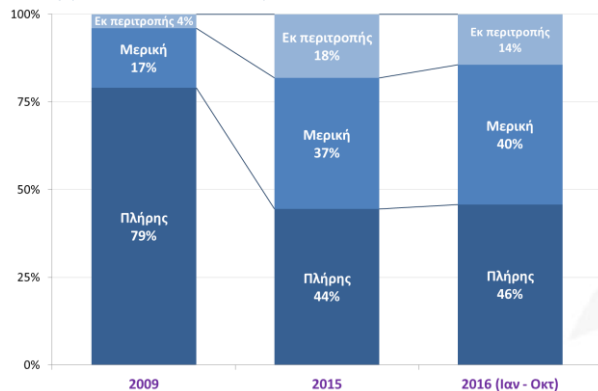
Το ποσοστό ανεργίας παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητο τον Αύγουστο του 2016 σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα (23,4%), ενώ σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα το 2015 είναι χαμηλότερο κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες. Αντίθετα, το ποσοστό ανεργίας των νέων αυξήθηκε εκ νέου (46,5%).

Αριθμός ασφαλισμένων στο ΙΚΑ και βασικοί μισθοί (% μεταβολή με αντίστοιχο μήνα προηγ. έτους) (ΙΚΑ, Μαρ. 2016)

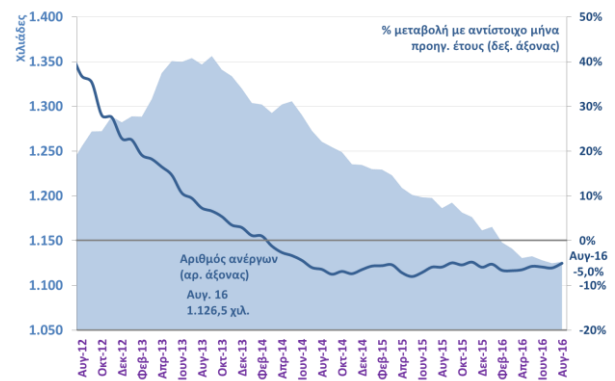
Ο αριθμός των ασφαλισμένων στο ΙΚΑ εξακολουθεί να αυξάνεται τον Μάρτιο του 2016 (+5,4%), αλλά ο ρυθμός ανόδου έχει εξασθενήσει σημαντικά από τον Ιούλιο του 2014 και μετά, ενώ οι μέσες αποδοχές συνεχίζουν να μειώνονται (-2,2% τον Μάρτιο του 2016 και -2,1% κατά μέσο όρο το Α' 3μηνο, έναντι -2,5% συνολικά το 2015).

Ποσοστιαία κατανομή νέων προσλήψεων ανά είδος σύμβασης εργασίας (ΕΡΓΑΝΗ, Οκτ. 2016)

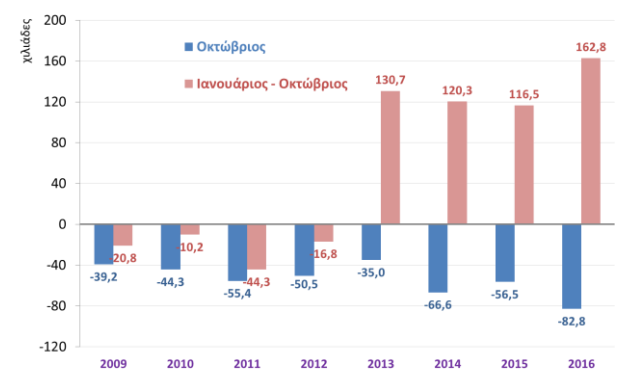
Σημαντική αύξηση σε σχέση με το 2009 παρουσιάζουν οι ελαστικές μορφές απασχόλησης (μερική και εκ περιτροπής), με αντίστοιχη μείωση του μεριδίου της πλήρους απασχόλησης στις νέες προσλήψεις. Η άνοδος του μεριδίου της πλήρους απασχόλησης κατά τους πρώτους μήνες του 2016 δεν φαίνεται να διατηρείται, ενώ συνολικά το πρώτο 10μηνο είναι στο ίδιο επίπεδο με το 2009.

Αριθμός ανέργων (εποχικά διορθωμένα στοιχεία) (ΕΛΣΤΑΤ, Αυγ. 2016)

Σύμφωνα με τα εποχικά διορθωμένα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, ο αριθμός των ανέργων αυξήθηκε κατά 1.700 περίπου άτομα τον Αύγουστο του 2016 σε σύγκριση με τον Ιούλιο, ενώ από την αρχή του έτους ο αριθμός αυτός έχει υποχωρήσει αισθητά (-35 χιλ.), κυρίως λόγω της ανόδου του τουρισμού.

Ισοζύγιο ρών μισθωτής εργασίας (ΕΡΓΑΝΗ, Οκτ. 2016)

Οι καθαρές προσλήψεις ανήλθαν στις 162,8 χιλ. το διάστημα Ιαν – Οκτ 2016, παρουσιάζοντας το καλύτερο ισοζύγιο 10μήνου από το 2001. Το αρνητικό ισοζύγιο του Οκτωβρίου 2016 συνδέεται με τις αυξημένες αποχωρήσεις κυρίως από εστίαση και καταλύματα, εξέλιξη αναμενόμενη σε συνέχεια του μεγάλου αριθμού προσλήψεων κατά την προετοιμασία της τουριστικής περιόδου.

Αδήλωτη απασχόληση (ΑΡΤΕΜΙΣ, Νοε. 2015)

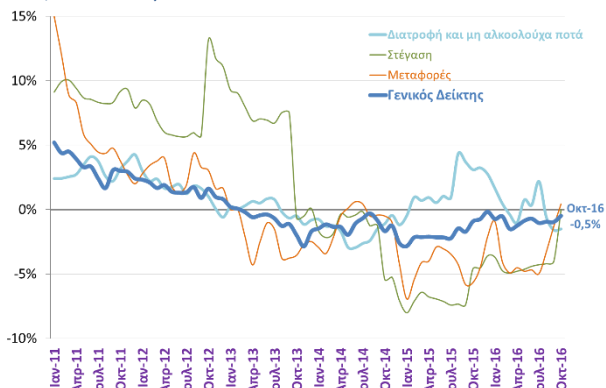
	Σεπ 2013 - Νοε 2015	Ιαν - Νοε 2015	Νοε 2015
Επιχειρήσεις που ελέγχθηκαν	65.503	31.348	3.328
Επιχειρήσεις με αδήλ. εργασία	9.577	5.173	491
% παραβατικών επιχειρήσεων	14,6%	16,5%	14,7%
Αριθμός εργαζομένων	308.066	132.874	14.233
Αριθμός αδήλων εργαζομένων	16.376	9.293	819
% αδήλων εργαζομένων*	5,3%	6,7%	5,7%
Ποσά προστίμων (€ εκατ.)	171,7	97,8	8,7

* σε σχέση με το σύνολο των εργαζομένων

Στο 14,7% των ελεγχόμενων επιχειρήσεων εκτιμάται τον Νοέμβριο του 2015 το ποσοστό που απασχολούν αδήλωτους εργαζομένους (από 19% περίπου τον Απρίλιο του 2015), ενώ το ποσοστό της αδήλωτης απασχόλησης διαμορφώνεται στο 5,7% (από 9,7% τον Απρίλιο).

Τιμές - Αμοιβές

Δείκτης τιμών καταναλωτή (ΕΛΣΤΑΤ, Οκτ. 2016)

Αρνητικός παρέμεινε ο πληθωρισμός τον Οκτώβριο του 2016 (-0,5%) για 44^ο μήνα, ενώ ο ρυθμός μείωσης των τιμών παρουσιάζει αποδυνάμωση, η οποία οφείλεται εν μέρει στην αύξηση του ΦΠΑ από 23% σε 24% τον Ιούλιο του 2016.

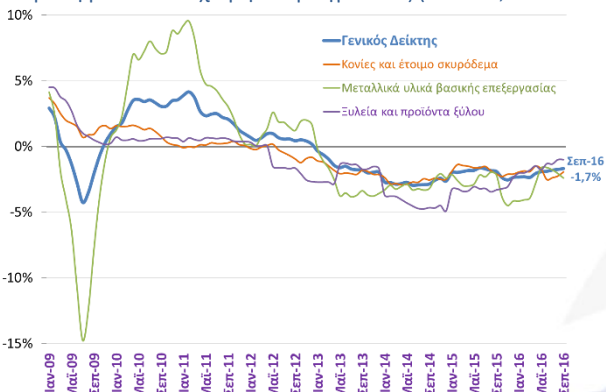
Δείκτης μισθών στο σύνολο της οικονομίας - % μεταβολή με αντίστοιχο 3μηνο προηγ. έτους (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2016)

* Με εποχική διάρθρωση και χωρίς διάρθρωση εργαζομένων ημερών

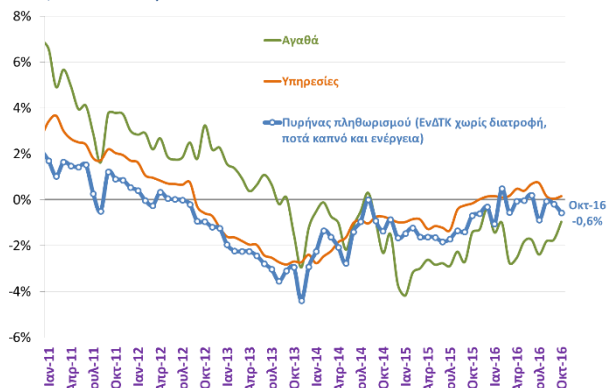
Περαιτέρω άνοδο σημείωσε ο δείκτης μισθών στο σύνολο της οικονομίας το Β' 3μηνο του 2016 (+5,6% σε σταθερές τιμές), ο οποίος κινείται ανοδικά από το Γ' 3μηνο του 2014. Η εξέλιξη αυτή ωστόσο δεν υποστηρίζεται από αντίστοιχη άνοδο των μισθών στον ιδιωτικό τομέα, όπου στοιχεία του ΙΚΑ δείχνουν μείωση μέχρι και τον Μάρτιο του 2016.

Δείκτης τιμών υλικών κατασκευής νέων κτιρίων κατοικιών % μεταβολή με αντίστοιχο μήνα προηγ. έτους (ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2016)

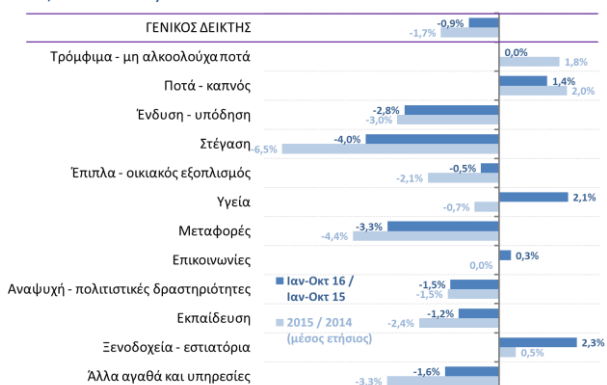
Οι τιμές υλικών κατασκευής νέων κτιρίων κατοικιών υποχώρησαν κατά -1,7% τον Σεπτέμβριο του 2016, κυρίως λόγω της μείωσης που σημειώθηκε στα ηλεκτρολογικά υλικά (-2,9%), τα υλικά ύδρευσης/θέρμανσης (-2,6%), τα μεταλλικά υλικά βασικής επεξεργασίας (-2,4%), τα καύσιμα μηχανημάτων (-3,7%), και το έτοιμο σκυρόδεμα (-2,2%).

Πυρήνας πληθωρισμού (ΕΛΣΤΑΤ, Οκτ. 2016)

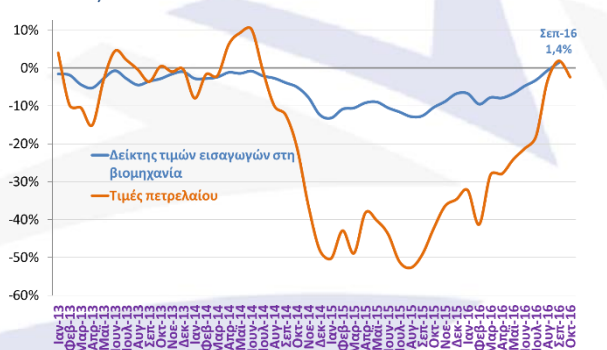
Ο πυρήνας πληθωρισμού (ΕνΔTK χωρίς διατροφή, ποτά, καπνό και ενέργεια) σημείωσε πτώση ανάλογη με τον γενικό δείκτη τιμών τον Οκτώβριο του 2016 (-0,6%). Η υποχώρηση των τιμών αγαθών περιορίστηκε στο -1% (από -1,7% τον προηγούμενο μήνα), ενώ οι τιμές υπηρεσιών κινήθηκαν θετικά (+0,2%).

Δείκτης τιμών καταναλωτή βασικών ομάδων ειδών (ΕΛΣΤΑΤ, Οκτ. 2016)

Κατά το διάστημα Ιαν – Οκτ 2016, οι τιμές στη στέγαση και τις μεταφορές κινούνται έντονα αρνητικά, κυρίως λόγω της πτώσης των τιμών πετρελαίου. Η άνοδος των τιμών στα ποτά/καπνό (+1,4%), την υγεία (+2,1%) και τα ξενοδοχεία/εστιατόρια (+2,3%) αντικατοπτρίζει εν μέρει την επίδραση την αύξησης του ΦΠΑ που επιβλήθηκε το καλοκαίρι του 2015.

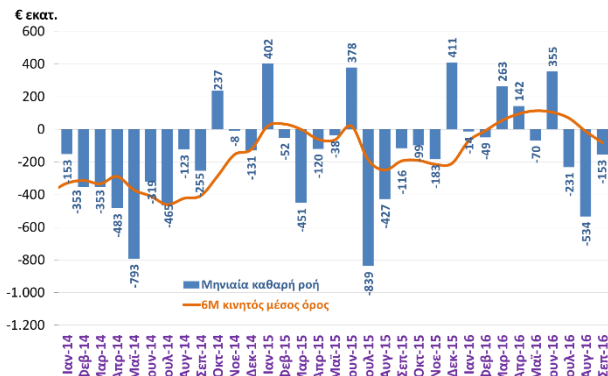
Δείκτης τιμών εισαγωγών στη βιομηχανία & τιμές πετρελαίου % μεταβολή με αντίστοιχο μήνα προηγ. έτους (ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2016, ΦΤ, Οκτ. 2016)

Αύξηση για πρώτη φορά μετά από σχεδόν 4 έτη αρνητικής μεταβολής σημείωσε ο δείκτης τιμών εισαγωγών στη βιομηχανία τον Σεπτέμβριο του 2016 (+1,4%), ακολουθώντας την αύξηση των τιμών πετρελαίου, οι οποίες όμως υποχωρούν εκ νέου τον Οκτώβριο του 2016 (-2,4% σε ετήσια βάση).

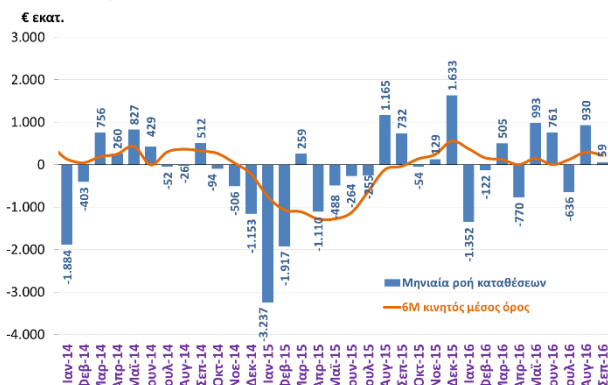
Χρηματοδότηση ιδιωτικού τομέα

Καθαρή ροή χρηματοδότησης – μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (ΤτΕ, Σεπ. 2016)

Η μηνιαία καθαρή ροή χρηματοδότησης των επιχειρήσεων ήταν αρνητική κατά €153 εκατ. τον Σεπτέμβριο του 2016, έναντι αρνητικής καθαρής ροής €534 εκατ. τον προηγούμενο μήνα. Το υπόλοιπο των δανείων περιορίστηκε στα €86,3 εκατ., παρουσιάζοντας μείωση -0,2% σε ετήσια βάση.

Ροή καταθέσεων – μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (ΤτΕ, Σεπ. 2016)

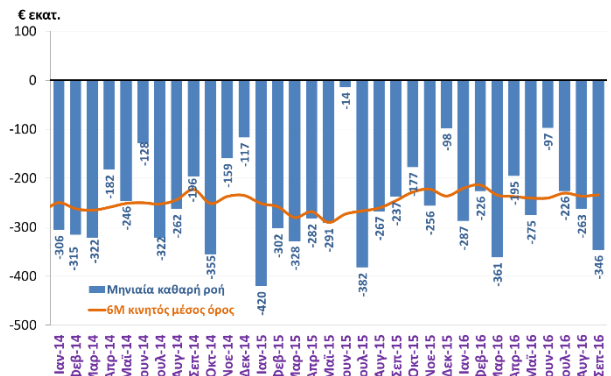
Μικρή άνοδο σημείωσαν οι καταθέσεις των επιχειρήσεων τον Σεπτέμβριο του 2016 (+€59 εκατ.). Η αύξηση αυτή αποδίδεται εν μέρει στην κορύφωση της τουριστικής περιόδου καθώς και στην αποπληρωμή ληξιπρόθεσμων οφειλών του κράτους.

Πιστωτική επέκταση ανά επιχειρηματικό κλάδο (ΤτΕ, Σεπ. 2016)

(€ εκατ.)	Σεπ. 2016	
	Υπόλοιπα	%Δ (12μην)
Σύνολο μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων	86.346	-0,2%
Γεωργία	1.266	-5,3%
Βιομηχανία	20.197	-0,7%
Ορυχεία & Λατομεία	447	24,2%
Μεταποίηση	19.750	-1,1%
Εμπόριο	18.716	1,0%
Τουρισμός	7.446	0,3%
Ναυτιλία	7.840	-4,8%
Κατασκευές	9.917	-0,5%
Ηλεκτρισμός – Φ/Α – Υδρευση	4.809	-0,3%
Αποθήκευση & Μεταφορές	803	0,4%
Λοιποί κλάδοι	15.352	2,4%
Ασφαλιστικές και λοιπές χρηματ/κές επιχ.	7.137	-3,7%

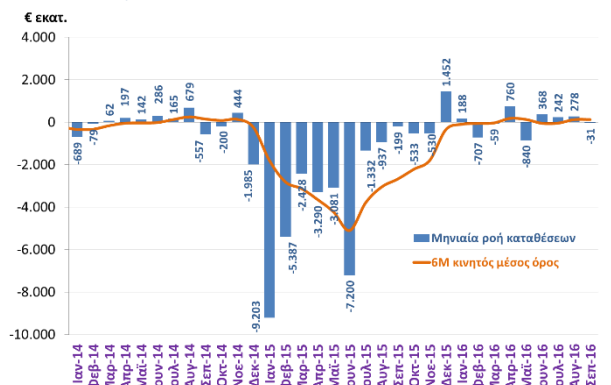
Μείωση -0,2 παρουσίασε τον Σεπτέμβριο του 2016 σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα το 2015 το υπόλοιπο των δανείων στο σύνολο των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων. Οι μεγαλύτερες μειώσεις καταγράφονται στα υπόλοιπα στη γεωργία (-5,3%), τη ναυτιλία (-4,8%) και τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις (-3,7%).

Καθαρή ροή χρηματοδότησης – νοικοκυριά (ΤτΕ, Σεπ. 2016)

Η χρηματοδότηση των νοικοκυριών συνέχισε να μειώνεται τον Σεπτέμβριο του 2016, παρουσιάζοντας καθαρή ροή -€346 εκατ., με το υπόλοιπο των στεγαστικών δανείων (€65,4 δισ.) να υποχωρεί με μεγαλύτερο ρυθμό (-3,4% σε ετήσια βάση) από το υπόλοιπο των καταναλωτικών δανείων (€25 δισ., -1,3% σε ετήσια βάση).

Ροή καταθέσεων – νοικοκυριά (ΤτΕ, Σεπ. 2016)

Οι καταθέσεις των νοικοκυριών μειώθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2016, παρουσιάζοντας μηνιαία ροή -€31 εκατ., έπειτα από τρεις συνεχείς μήνες θετικής ροής, γεγονός το οποίο μπορεί να συνδέεται και με την έναρξη καταβολής των δόσεων του ΕΝΦΙΑ.

Πιστωτική επέκταση και επιτόκια (ΤτΕ, ECB, Σεπ. 2016)

	Ελλάδα	Ευρωζώνη
Χορηγήσεις (% μεταβολή 12Μ - Σεπ 16)		
Επιχειρήσεων	-0,2%	1,4%
Στεγαστικά	-3,4%	2,4%
Καταναλωτικά	-1,3%	3,3%
Επιτόκια χορηγήσεων (Σεπ 16)		
Επιχειρήσεων ¹	5,32%	1,83%
Στεγαστικά ²	2,75%	1,80%
Καταναλωτικά ³	7,99%	5,16%

¹ Δάνεια από €250 χιλ. έως €1 εκατ. με κυμαινόμενο επιτόκιο και έως 1 έτος σταθερό

² Κυμαινόμενο και έως 1 έτος σταθερό

³ Κυμαινόμενο

Συνεχίζεται η απομόχλευση δανείων (deleveraging) τον Σεπτέμβριο του 2016 με την ευρωζώνη να παρουσιάζει θετικούς ρυθμούς πιστωτικής επέκτασης από τον Μάρτιο του 2015.

Δημοσιονομικά στοιχεία

Στοιχεία Κρατικού Προϋπολογισμού (Υπ. Οικ., Σεπ. 2016)

ποσά σε € εκατ.	Ιανουάριος - Σεπτέμβριος					
	2015	2016	% Δ	Στόχος	Δ € με στόχο	% Δ με στόχο
Καθαρά έσοδα ΤΠ*	31.163	34.377	10,3%	32.839	1.538	4,7%
Έσοδα ΠΔΕ	2.069	2.576	24,5%	3.545	-969	-27,3%
Πρωτογενείς Δαπάνες ΤΠ	28.338	29.194	3,0%	31.097	-1.903	-6,1%
Δαπάνες ΠΔΕ	2.170	2.681	23,5%	3.310	-629	-19,0%
Πρωτογενές αποτέλεσμα ΚΠ*	2.859	5.369	87,8%	1.836	3.533	92,4%
Ισοζύγιο ΚΠ*	-2.117	521		-3.094	3.615	

* Έχουν αφαιρεθεί €58 εκατ. έσοδα αποκρατικοποιήσεων, που έχουν αφαιρεθεί και από τον στόχο, και αντίστοιχα €212 εκατ. το 2015. Επίσης, έχουν αφαιρεθεί €291 εκατ. από ANFA/SMP όπως και πληρωμή €555 εκατ. από το ΤΧΣ για το 2015, και αντίστοιχα €375 ANFA/SMP για το 2016 καθώς και το μέρισμα της ΤΤΕ, που είναι αυξημένο το 2016 στα περίπου €425 εκατ.

ΤΠ: Τακτικός Προϋπολογισμός,
ΚΠ: Κρατικός Προϋπολογισμός,
ΠΔΕ: Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων

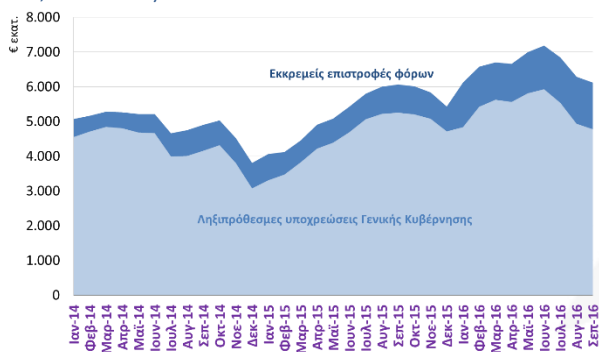
Τα τακτικά έσοδα είναι αυξημένα 10,3% κατά το διάστημα Ιαν - Σεπ 2016 σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα το 2015 και για πρώτη φορά σχεδόν 5% πάνω από τον στόχο. Οι πρωτογενείς δαπάνες, αν και αυξημένες κατά 3% σε σχέση με το 2015, παραμένουν κάτω του στόχου (σχεδόν €2 δισ. συγκράτηση έναντι του στόχου), με το πρωτογενές αποτέλεσμα να ανέρχεται στα €5,4 δισ. (αυξημένο κατά 88%).

Στοιχεία Γενικής Κυβέρνησης (Υπ. Οικ., Σεπ. 2016)

€ εκατ.	Ιανουάριος - Σεπτέμβριος		
	2015	2016	Δ%
Νομικά πρόσωπα			
Ίδια έσοδα	1.226	1.487	21,3%
Μεταβιβάσεις (καθαρές)	2.458	4.038	64,3%
Δαπάνες	3.204	3.186	-0,6%
Έλλειμμα (-) προ μεταβιβάσεων	-1.978	-1.699	-14,1%
Ασφαλιστικά ταμεία			
Ίδια έσοδα	14.154	15.011	6,1%
Μεταβιβάσεις (καθαρές)	10.577	12.049	13,9%
Δαπάνες	24.959	26.141	4,7%
Έλλειμμα (-) προ μεταβιβάσεων	-10.805	-11.130	3,0%
Τοπική αυτοδιοίκηση			
Ίδια έσοδα	1.591	1.711	7,5%
Μεταβιβάσεις (καθαρές)	2.322	2.719	17,1%
Δαπάνες	3.867	3.979	2,9%
Έλλειμμα (-) προ μεταβιβάσεων	-2.276	-2.268	-0,4%

Το 9μηνο Ιαν - Σεπ 2016 το ταμειακό πρωτογενές αποτέλεσμα της γενικής κυβέρνησης διαμορφώθηκε σε €5,3 δισ., έναντι €2,4 δισ. το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι, κυρίως ως αποτέλεσμα της αύξησης των εσόδων των υποτομών της Γενικής Κυβέρνησης.

Ληξιπρόθεσμες οφειλές Δημοσίου προς ιδιώτες (Υπ. Οικ., Σεπ. 2016)

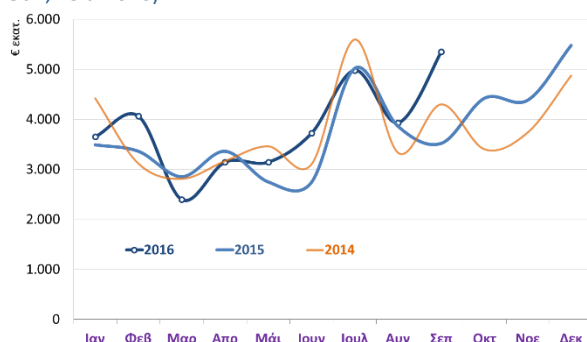
* Επιστροφές για τις οποίες έχει εκδοθεί ΑΦΕΚ, από Δεκ 15 και ύστερα εκκαθαρισμένο ή όχι. Εξαιρούνται επιστροφές ΦΠΑ και ΕΔΚ σε βιομηχανία, τουρισμό και ορισμένες άλλες κατηγορίες επιστροφών.

Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές του κράτους προς την ιδιωτική οικονομία υποχωρούν περαιτέρω τον Σεπτέμβριο του 2016 κατά €156 εκατ., με το υπόλοιπό τους να περιορίζεται στα €4,7 δισ., ενώ οι εκκρεμείς επιστροφές φόρων αυξήθηκαν κατά €98 εκατ. και συνολικά ανήλθαν στα €1,4 δισ. Από το Δεκέμβριο του 2015 προστίθενται και οι μη εκκαθαρισμένες επιστροφές φόρων.

Στοιχεία Τακτικού Προϋπολογισμού (Υπ. Οικ., Σεπ. 2016)

ποσά σε € εκατ.	Ιανουάριος - Σεπτέμβριος			
	2015	2016	% Δ	Δ σε € εκατ.
Έσοδα				
Φόροι	29.674	33.113	11,6%	3.439
Φόροι εισοδήματος	8.621	9.182	6,5%	561
Φόροι περιουσίας	1.122	2.190	95,2%	1.068
ΦΠΑ	9.786	10.953	11,9%	1.167
Φόροι κατανάλωσης	5.642	5.957	5,6%	315
Φόροι ΠΟΕ	1.842	2.011	9,2%	169
Δαπάνες				
Πρωτογενείς δαπάνες ΤΠ	28.338	29.194	3,0%	856
Αποδοχές	8.994	8.780	-2,4%	-214
Συντάξεις	4.763	4.740	-0,5%	-23
Επιχορηγήσεις νοσοκομείων	1.281	1.816	41,8%	535
Επιχορηγήσεις ΟΚΑ	8.371	8.278	-1,1%	-93
Έσοδα ΠΔΕ	2.069	2.576	24,5%	507
Δαπάνες ΠΔΕ	2.170	2.681	23,5%	511
Πρωτογενές αποτέλεσμα	2.859	5.369	87,8%	2.510

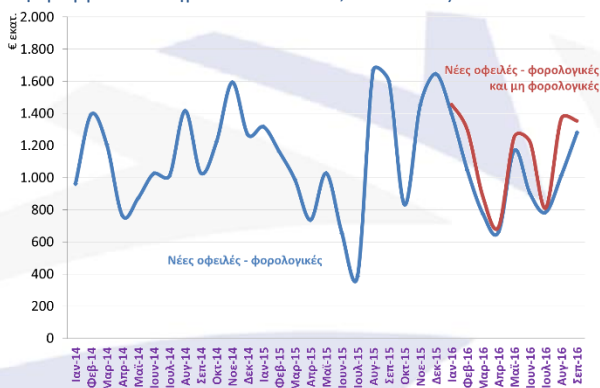
Καθαρά έσοδα τακτικού προϋπολογισμού (Υπ. Οικ., Σεπ. 2016)

* Έχουν αφαιρεθεί €555 εκατ. από έκτακτα έσοδα που κατέβαλλε το ΤΧΣ τον Απρίλιο 2015 καθώς και έσοδα από ANFA/SMP €491 εκατ. το 2015. Αντίστοιχα, για το 2016 έχουν αφαιρεθεί €375 εκατ. ANFA/SMP καθώς και η αύξηση του μέρισματος της ΤΤΕ κατά €370 εκατ. Επίσης, έχουν αφαιρεθεί έσοδα αποκρατικοποιήσεων.

Κατά το διάστημα Ιαν - Σεπ 2016 η αύξηση των εσόδων στηρίζεται κυρίως από την αύξηση των εσόδων ΦΠΑ και περιουσίας, καθώς τα έσοδα από τον αυξημένο ΕΝΦΙΑ ήταν ιδιαίτερα δυναμικά τον Σεπτέμβριο 2016, που άρχισε η εισπραξη της πρώτης δόσης, όταν πέρυσι η εισπραξη άρχισε να αποδίδει τον Οκτώβριο.

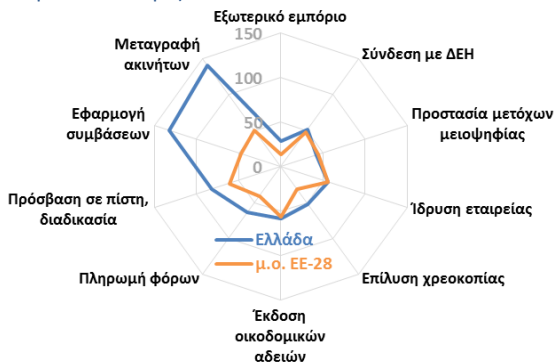
Νέες ληξιπρόθεσμες οφειλές ιδιωτών προς το Δημόσιο (Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων, Σεπ. 2016)

Οι νέες ληξιπρόθεσμες οφειλές ιδιωτών προς το δημόσιο συνεχίσαν να αυξάνονται τον Σεπτέμβριο του 2016. Στο υπόλοιπο των οφειλών προστέθηκαν €1,4 δισ., εκ των οποίων τα €1,3 δισ. αφορούν φορολογικές υποχρεώσεις. Παράλληλα, οι συνολικές εισπράξεις έναντι παλαιού ληξιπρόθεσμου χρέους ανήλθαν στα €2 δισ. και το νέο συνολικό υπόλοιπο τον Σεπ 2016 ανήλθε στα €82,4 δισ.

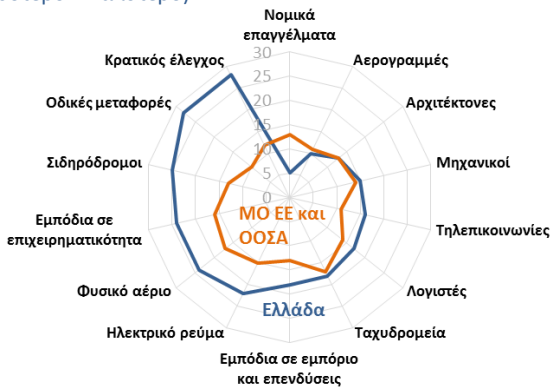
Ανταγωνιστικότητα

World Bank - Doing Business 2017: κατάταξη μεταξύ 190 χωρών (Μικρότερο = καλύτερο)

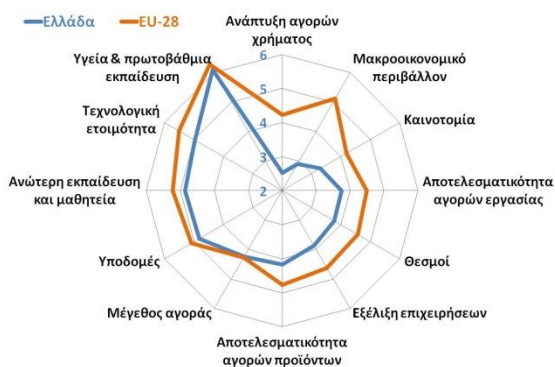
Στασιμότητα για την Ελλάδα καταγράφει η έκθεση Doing Business 2017, την ώρα που άλλες χώρες καταβάλλουν έντονα προσπάθειες ενίσχυσης ενός φιλικού προς τις επενδύσεις πλαισίου λειτουργίας της οικονομίας. Ως αποτέλεσμα, η Ελλάδα έχει υποχωρήσει στην προτελευταία θέση της ΕΕ28.

OECD 2013: κατάταξη ανάμεσα σε 31 χώρες (Μικρότερο = καλύτερο)

Για το 2013 καταγράφεται η ισχυρή ρύθμιση της αγοράς από τον κρατικό έλεγχο, τα υψηλά εμπόδια σε επιχειρηματικότητα και η αυστηρή ρύθμιση των χρεσιών μεταφορών και της αγοράς ενέργειας.

World Economic Forum 2016/2017 – βαθμολογία ανά περιοχή (Μικρότερο = χειρότερο)

Χωρίς ουσιαστικές μεταβολές εμφανίζονται οι επιδόσεις της Ελλάδας για το 2016/17 στους δείκτες του WEF. Τις χαμηλότερες βαθμολογίες συγκεντρώνουν η ανάπτυξη αγοράς χρήματος, το μακροοικονομικό περιβάλλον, η καινοτομία, η αναποτελεσματική λειτουργία των αγορών και οι αδύναμοι θεσμοί. Στα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα περιλαμβάνεται η υγεία και η εκπαίδευση μαζί με την τεχνολογική ετοιμότητα, ενώ επιδόσεις κοντά στο μέσο όρο της ΕΕ28 εμφανίζουν και οι υποδομές.

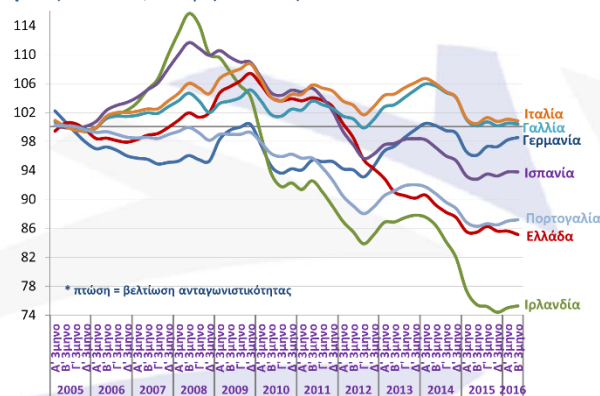
Σύνοψη διαφορετικών δεικτών, 42 χώρες* (Μικρότερο = καλύτερο)

A/A*	Χώρα	2015	2013	2013	2016	2017	2017
		CPI	PMR	NETW	IMD	GCI	DB
1	Δανία	1	4	7	4	9	2
2	Αγγλία	11	2	1	13	7	5
3	Ολλανδία	6	1	5	6	3	20
4	Γερμανία	11	11	2	10	2	11
5	Σουηδία	3	27	11	3	6	6
6	Αυστραλία	13	8	3	12	14	10
7	Καναδάς	8	17	8	8	10	16
8	Νέα Ζηλανδία	4	5	28	11	11	1
9	Φινλανδία	2	10	29	14	5	8
10	Αυστρία	15	3	4	18	16	13
11	Νορβηγία	6	21	24	7	8	4
12	Ελβετία	7	24	23	2	1	23
13	Ιρλανδία	17	19	22	5	17	12
14	Ιαπωνία	17	16	13	19	4	26
15	Βέλγιο	14	14	10	16	12	30
16	Ισλανδία	13	23	16	17	21	14
17	Εσθονία	20	9	26	23	22	7
18	Ισπανία	26	18	6	26	24	24
19	Λουξεμβούργο	11	20	35	9	13	36
20	Πορτογαλία	21	12	21	31	27	18
21	Τσεχία	28	15	18	20	23	19
22	Λιθουανία	24	26	19	22	26	15
23	Γαλλία	20	22	30	24	15	21
24	Κορέα	28	34	34	21	18	3
25	Σλοβακία	32	7	12	32	39	25
26	Χιλή	20	25	14	28	25	35
27	Πολωνία	22	30	25	25	28	17
28	Ιταλία	36	6	17	27	29	33
29	Ουγγαρία	32	13	9	36	38	29
30	Ισραήλ	24	37	33	15	19	34
31	Λετονία	29	29	32	29	30	9
32	Ρουμανία	34	31	15	37	33	27
33	Κίνα	41	41	41	1	20	40
34	Σλοβενία	25	32	38	34	37	22
35	Βουλγαρία	38	28	27	38	34	28
36	Τουρκία	37	39	40	30	32	38
37	Μεξικό	42	35	39	35	36	32
38	Ελλάδα	34	33	31	40	42	37
39	Κροατία	32	36	37	42	41	31
40	Βραζιλία	40	40	20	41	40	41
41	Νότια Αφρική	36	38	42	39	31	39
42	Ινδία	40	42	36	33	35	42

Επιλογή χωρών που είναι κοινές στους παραπάνω δείκτες.

- CPI Δείκτης διαφθοράς διεθνούς διαφάνειας
- PMR Δείκτης ρύθμισης αγορών προϊόντων ΟΟΣΑ
- NETW Δείκτης ρύθμισης αγορών δικτύων ΟΟΣΑ
- IMD Δείκτης ανταγωνιστικότητας IMD
- GCI Δείκτης παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας WEF
- DB Δείκτης Doing Business Παγκόσμιας Τράπεζας
- A/A* Μέσος όρος κατάταξης ερευνών

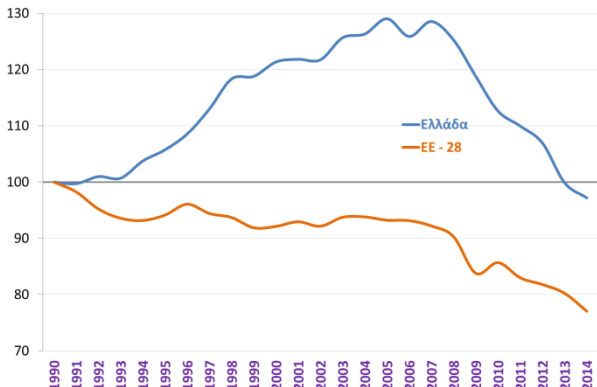
Ανταγωνιστικότητα τιμών – κόστους: πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία (Eurostat, Β' 3μηνο 2016)

Οι μεταρρυθμίσεις που προωθήθηκαν τα τελευταία χρόνια έχουν συμβάλει στην ανάκτηση σημαντικού μέρους της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες με βάση τον δείκτη πραγματικής σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας (real effective exchange rate).

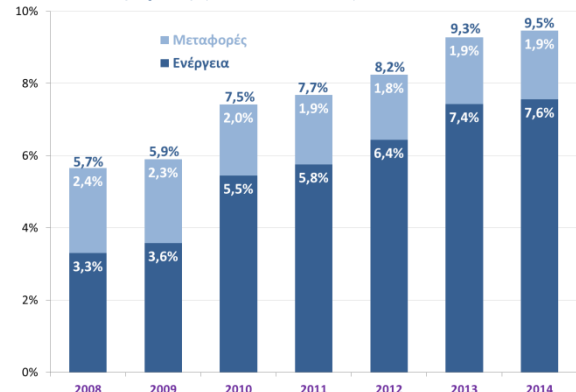
Περιβάλλον

Εκπομπές αερίων θερμοκηπίου (σε CO2 ισοδύναμα, 1990 = 100)
(Eurostat, 2014)

Αυξητική τάση μέχρι το 2008 παρουσίασαν οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου στην Ελλάδα, αντίθετα με την ΕΕ-28 όπου ο σχετικός δείκτης εμφανίζει σταθερά καθοδική πορεία. Από το 2008 έως το 2014 ο δείκτης μειώνεται και στην Ελλάδα, γεγονός το οποίο σχετίζεται με την ύφεση της οικονομίας.

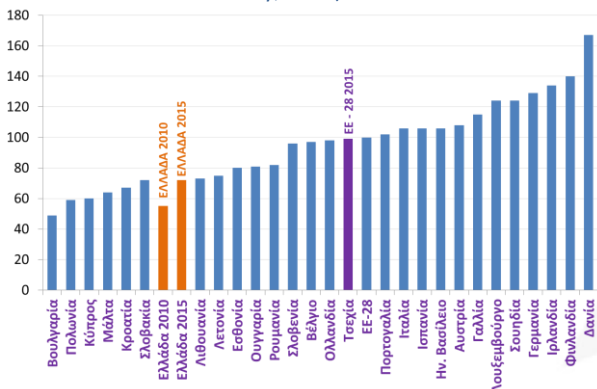
Περιβαλλοντικοί φόροι (% επί των συνολικών φόρων και κοινωνικών εισφορών) (Eurostat, 2014)

Αυξητική τάση παρουσιάζουν οι περιβαλλοντικοί φόροι ως ποσοστό των συνολικών φόρων και κοινωνικών εισφορών. Το 2014 διαμορφώθηκαν στο 9,5% με το μεγαλύτερο μέρος αυτών να προέρχεται από την ενέργεια.

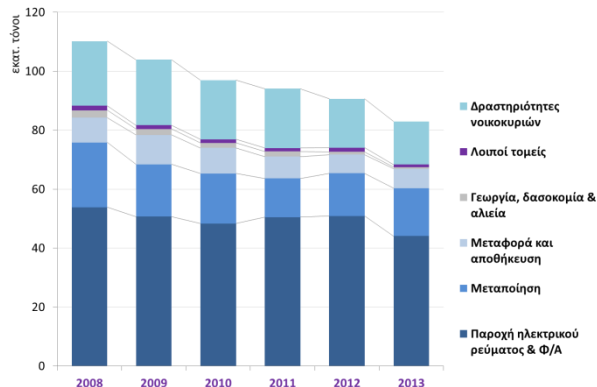
Eco Innovation Index

(EU Eco Innovation Observatory, 2015)

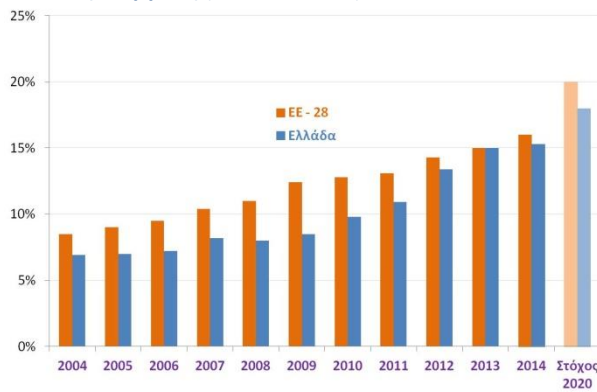
Παρά τη βελτίωση που έχει σημειωθεί σε σύγκριση με το 2010, το 2015 η Ελλάδα βρίσκεται αρκετά χαμηλότερα από το μέσο όρο της ΕΕ-28 στην κατάταξη με βάση τον δείκτη Eco-Innovation Index της ΕΕ, ο οποίος συντίθεται από 16 δείκτες που σχετίζονται με την εφαρμογή καινοτομιών για την προστασία του περιβάλλοντος και τη διασφάλιση βιώσιμης ανάπτυξης.

Εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα ανά τομέα
(Eurostat, 2013)

Οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα παρουσιάζουν μείωση από το 2008 έως το 2013, κυρίως λόγω της μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας, με το μεγαλύτερο μέρος από αυτές προέρχονται από την παραγωγή ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου.

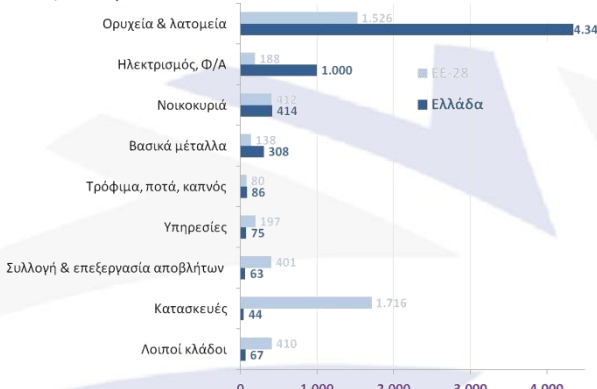
Συμμετοχή των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στη συνολική κατανάλωση ενέργειας (Eurostat, 2014)

Στο 15,3% ανήλθε η συμμετοχή των ΑΠΕ στη συνολική κατανάλωση ενέργειας το 2014, λίγο χαμηλότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ-28 (16%). Ο στόχος για την Ελλάδα είναι το ποσοστό αυτό να φτάσει το 18% μέχρι το 2020.

Παραγωγή αποβλήτων ανά τομέα, Kg κατά κεφαλή

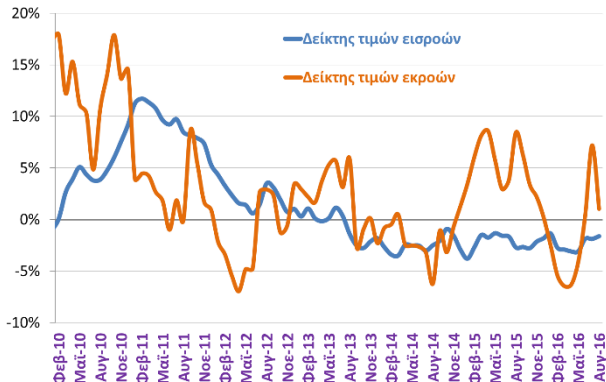
(Eurostat, 2014)

Η Ελλάδα εμφανίζει ιδιαίτερα σημαντικές αποκλίσεις, σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ-28, στην παραγωγή αποβλήτων (kg κατά κεφαλή) στους κλάδους Ορυχεία & Λατομεία (περιλαμβάνουν την εξόρυξη λιγνίτη) και παραγωγής Ηλεκτρισμού & Φ/Α.

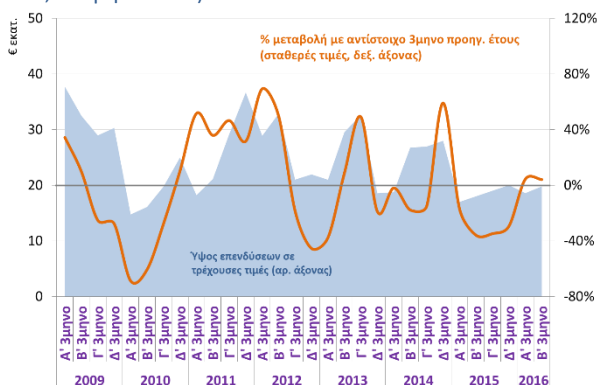
Γεωργία - Κτηνοτροφία

Γεωργικοί δείκτες τιμών (% ετήσια μεταβολή)
(ΕΛΣΤΑΤ, Αυγ. 2016)

Από το φθινόπωρο του 2014 έως και το τέλος του 2015 οι τιμές αγροτικών προϊόντων κινήθηκαν ανοδικά, σε αντίθεση με τις τιμές των εισροών οι οποίες υποχωρούν για σχεδόν 3 έτη, επηρεάζοντας θετικά το αγροτικό εισόδημα. Η εικόνα αυτή αντιστράφηκε το διάστημα Ιαν – Μάι 2016, ενώ από τον Ιούνιο του 2016 οι τιμές αγροτικών προϊόντων αυξάνονται εκ νέου.

Επενδύσεις στη γεωργία
(ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2016)

Αύξηση για 2^ο συνεχόμενο 3μηνο σημείωσαν οι επενδύσεις σε αγροτικά προϊόντα το Β' 3μηνο του 2016 (+4,2% συνολικά κατά το Α' 6μηνο), έπειτα από 4 τρίμηνα σημαντικής υποχώρησης (-30,3% συνολικά το 2015). Σε τρέχουσες τιμές, το ύψος των επενδύσεων ανήλθε σε €20 εκατ., έναντι €18 εκατ. το αντίστοιχο 3μηνο του 2015.

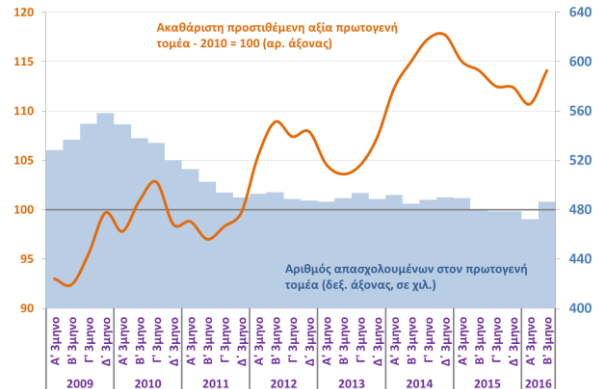
Τα 10 αγροτικά προϊόντα με τις μεγαλύτερες εισαγωγές το 2015
(Eurostat, 2015)

	Μερίδιο*	
	2002	2015
1 Λοιπά κρέατα νωπά ή κατ/να	5,2%	4,8%
2 Κρέας βοοειδών νωπό ή κατεψυγμένο	3,4%	3,4%
3 Κτηνοτροφές	2,8%	3,4%
4 Τυριά	3,3%	3,3%
5 Διάφορα παρασκευάσματα διατροφής	2,1%	2,8%
6 Γαλακτοκομικά	3,0%	2,6%
7 Φρούτα νωπά ή αποξηραμένα	2,4%	2,6%
8 Καφές	1,0%	2,3%
9 Δημητριακά	1,6%	1,8%
10 Αλκοολούχα ποτά	3,8%	1,7%

* Μερίδιο στο σύνολο εισαγωγών αγροτικών προϊόντων

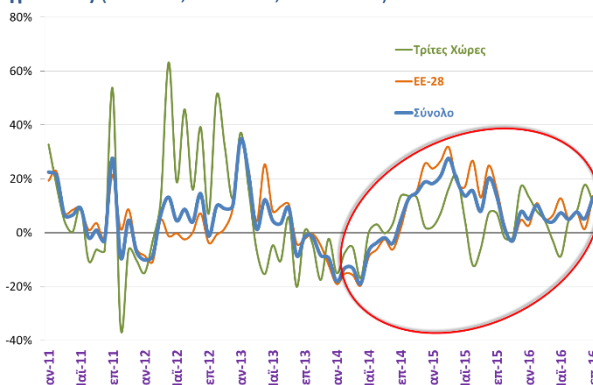
Το κρέας, τα τυριά οι κτηνοτροφές και τα γαλακτοκομικά είναι τα αγροτικά προϊόντα με τις μεγαλύτερες εισαγωγές διαχρονικά.

Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία και απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα (Eurostat, Β' 3μηνο 2016)

Από το 2009 η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία του αγροτικού τομέα έχει αυξηθεί σημαντικά, ενώ ο αριθμός των απασχολούμενων μειώθηκε σημαντικά τη διετία 2010 -2011 και από τότε παραμένει περίπου στο ίδιο επίπεδο. Η εξέλιξη αυτή υποδηλώνει αύξηση της παραγωγικότητας του τομέα.

Εξαγωγές αγροτικών προϊόντων - % μεταβολή με αντίστοιχο μήνα προηγ. έτους (ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, Σεπ. 2016)

Οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων κινούνται ανοδικά τα τελευταία δύο έτη. Ο ρυθμός ανόδου τους εξασθένισε το Β' 6μηνο του 2015 (+6,8% έναντι +19% το Α' 6μηνο του 2015), ενώ το διάστημα Ιαν - Σεπ 2016 αυξήθηκαν κατά +7% περίπου.

Τα 10 πιο εξαγώγιμα αγροτικά προϊόντα το 2015
(Eurostat, 2015)

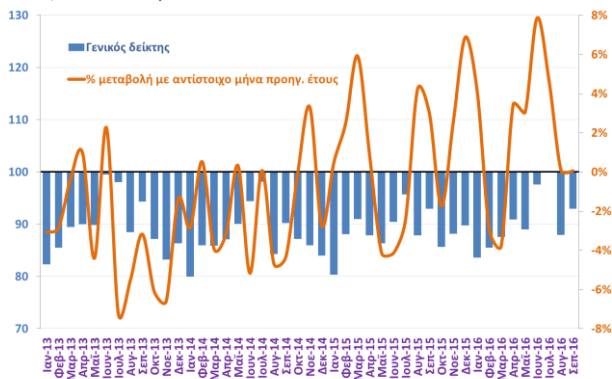
	Μερίδιο*	
	2002	2015
1 Φρούτα νωπά ή αποξηραμένα	7,4%	6,8%
2 Έλαια και λίπη	4,2%	6,4%
3 Λαχανικά παρασκευασμένα	5,2%	5,2%
4 Ψάρια νωπά ή κατεψυγμένα	3,6%	4,6%
5 Φρούτα παρασκευασμένα	6,2%	3,8%
6 Τυριά	1,8%	3,6%
7 Προϊόντα καπνού	2,7%	2,7%
8 Διάφορα παρασκευάσματα διατροφής	1,0%	1,9%
9 Γάλατα	0,6%	1,8%
10 Αλκοολούχα ποτά	1,9%	1,7%

* Μερίδιο στο σύνολο εξαγωγών αγροτικών προϊόντων

Στην κορυφή της λίστας των πιο εξαγώγιμων αγροτικών προϊόντων το 2015 βρίσκονται τα φρούτα, το λάδι, τα λαχανικά, τα ψάρια και τα τυριά.

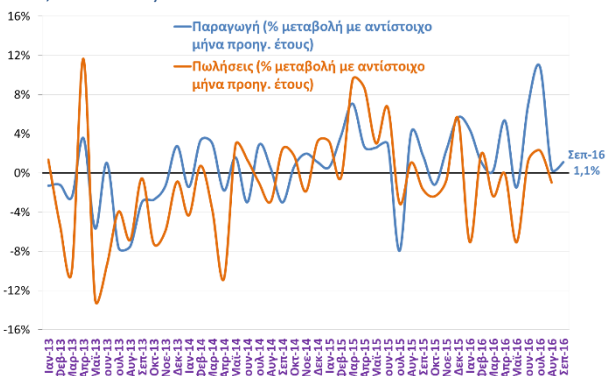
Βιομηχανία

Δείκτης βιομηχανικής παραγωγής (2010 = 100)
(ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2016)

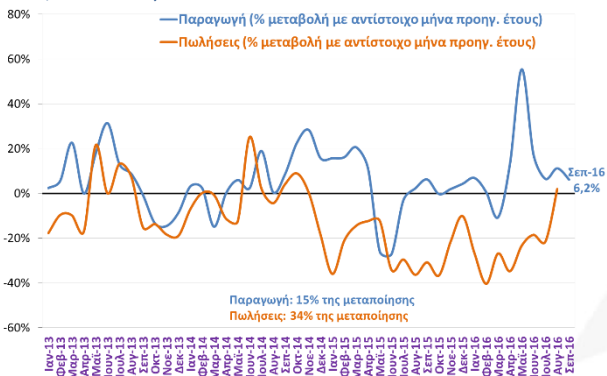
Οριακή άνοδο κατέγραψε ο γενικός δείκτης βιομηχανικής παραγωγής τον Σεπτέμβριο του 2016 (+0,1%), ωστόσο διατηρεί την αυξητική τάση που διαγράφει από την αρχή του έτους (+1,8% το διάστημα Ιαν – Σεπ 2016), κυρίως λόγω της ενίσχυσης της παραγωγής στη μεταποίηση.

Μεταποίηση χωρίς πετρελαιοειδή – Παραγωγή & Πωλήσεις
(ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2016)

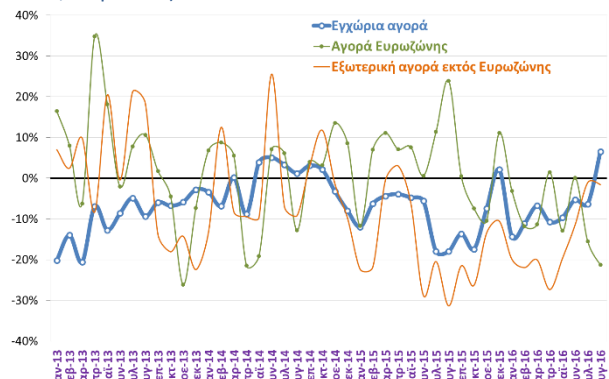
Αύξηση +1,1% σημείωσε η παραγωγή στη μεταποίηση χωρίς τα πετρελαιοειδή τον Σεπτέμβριο του 2016, συνεχίζοντας την ανοδική πορεία των τελευταίων 11 μηνών. Συνολικά κατά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2016 η παραγωγή είναι αυξημένη κατά +3,2%.

Πετρελαιοειδή – Παραγωγή & Πωλήσεις
(ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2016)

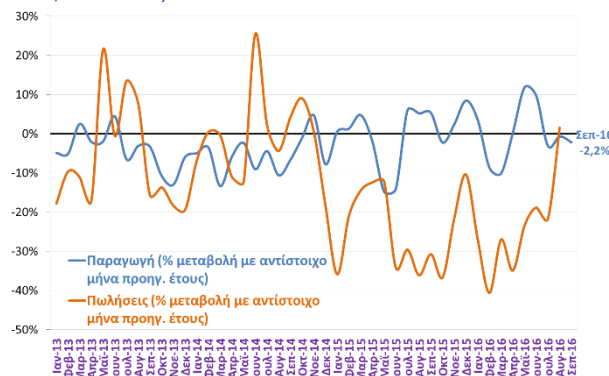
Περαιτέρω άνοδο σημείωσε η παραγωγή στον κλάδο διύλισης πετρελαίου τον Σεπτέμβριο του 2016 (+6,2%), ενώ κατά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2016 εμφανίζει αύξηση +9,9%, μεγάλο μέρος της οποίας αποδίδεται στην πτώση που είχε σημειωθεί την άνοιξη του 2015 λόγω της προγραμματισμένης διακοπής της λειτουργίας των διυλιστηρίων.

Δείκτης κύκλου εργασιών στη βιομηχανία (ετήσια % μεταβολή)
(ΕΛΣΤΑΤ, Αυγ. 2016)

Ο κύκλος εργασιών στη βιομηχανία ανακάμπτει τον Αύγουστο του 2016 σημειώνοντας οριακή άνοδο (+0,2%, έναντι μείωσης -10% το διάστημα Ιαν – Σεπ 2016), ως αποτέλεσμα της αύξησης των πωλήσεων στην εγχώρια αγορά (+6,6%), ενώ εξακολουθεί να μειώνεται στην εξωτερική αγορά (-8,7%).

Ενέργεια – Παραγωγή & Πωλήσεις
(ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2016)

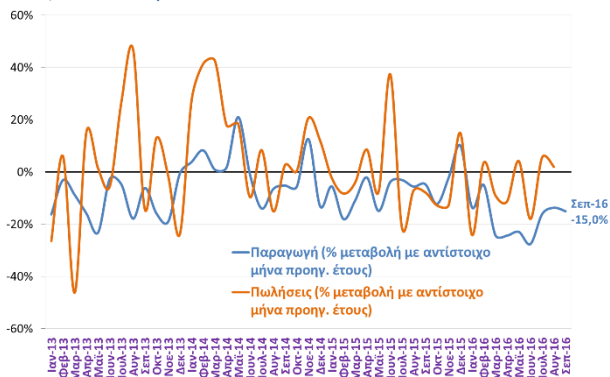
Η παραγωγή στον κλάδο ενέργειας μειώθηκε κατά -2,2% τον Σεπτέμβριο του 2016, ενώ κατά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2016 εμφανίζει μείωση -0,3%. Παράλληλα, οι πωλήσεις στον κλάδο ανακάμπτουν τον Αύγουστο του 2016 (+1,6%), καθώς η επίδραση της πτώσης των τιμών πετρελαίου υποχωρεί.

Τρόφιμα – Παραγωγή & Πωλήσεις
(ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2016)

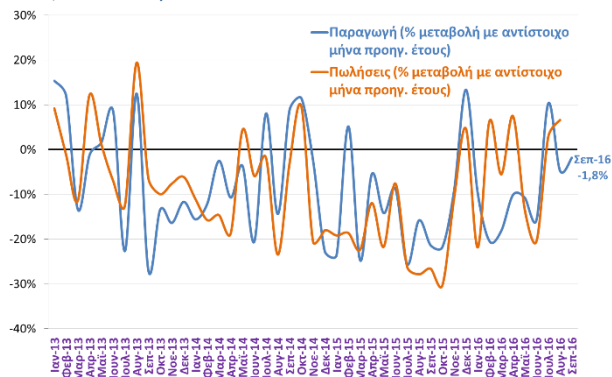
Μείωση για 2^ο συνεχόμενο μήνα σημείωσε η παραγωγή στον κλάδο των τροφίμων τον Σεπτέμβριο του 2016 (-2,3%), έπειτα από 6 μήνες ανόδου. Συνολικά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2016 καταγράφεται αύξηση +2,6%.

Ορυχεία – Παραγωγή & Πωλήσεις
(ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2016)

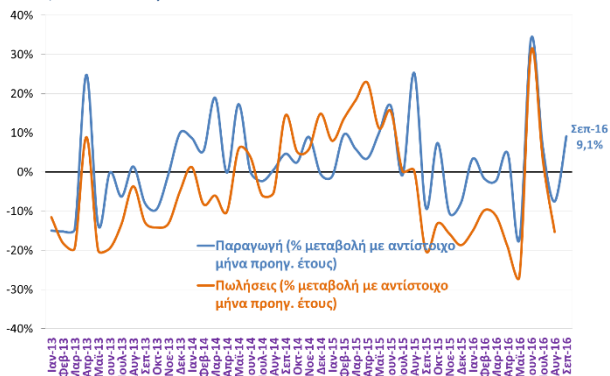
Συνεχίζει να υποχωρεί η βιομηχανική παραγωγή στα ορυχεία τον Σεπτέμβριο του 2016 (-15%), ενώ συνολικά κατά το διάστημα Ιαν - Αυγ 2016 καταγράφεται μείωση -18,3%.

Ένδυση – Παραγωγή & Πωλήσεις
(ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2016)

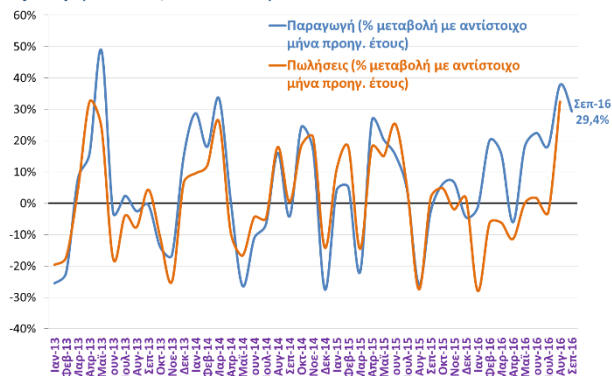
Παρά την άνοδο των λιανικών πωλήσεων, η παραγωγή στον κλάδο ένδυσης υποχωρεί έντονα το διάστημα Ιαν – Σεπ 2016 (-9,5%). Τον Σεπτέμβριο ωστόσο η μείωση περιορίστηκε στο -1,8%.

Βασικά μέταλλα – Παραγωγή και Πωλήσεις
(ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2016)

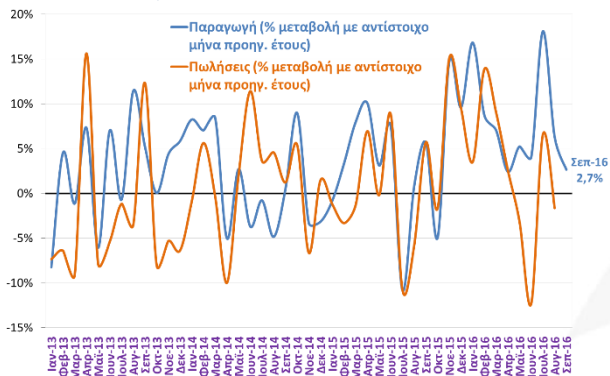
Η παραγωγή βασικών μετάλλων επανήλθε σε θετικό έδαφος τον Σεπτέμβριο του 2016 (+9,1%), έπειτα από την υποχώρηση του Αυγούστου (-7,5%). Συνολικά κατά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2016 εμφανίζεται αύξηση +3,3%, με τους κλάδους παραγωγής σιδήρου και αλουμινίου να κινούνται ανοδικά (+5% και +6,3% αντίστοιχα).

Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού – Παραγωγή και Πωλήσεις (ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2016)

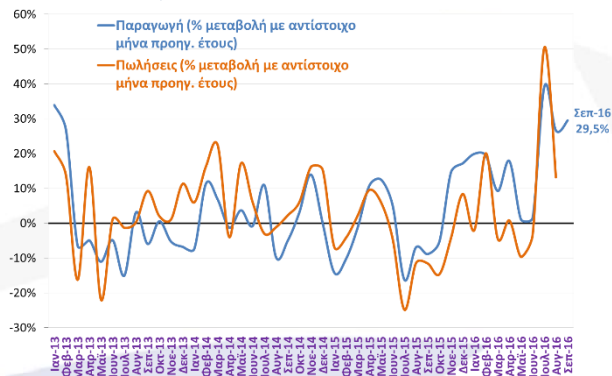
Η παραγωγή στον κλάδο κατασκευής μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού αυξήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2016 (+29,9%) για 5^ο συνεχόμενο μήνα, διαγράφοντας ανοδική τάση. Συνολικά κατά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2016 η παραγωγή είναι ενιαχυμένη κατά +16%, επιπλέον αύξησης +2,4% το αντίστοιχο διάστημα το 2015.

Χημικά – Παραγωγή & Πωλήσεις
(ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2016)

Συνεχίζεται τον Σεπτέμβριο του 2016 η αύξηση της παραγωγής στον κλάδο των χημικών, η οποία όμως περιορίστηκε στο +2,7% (από +6,3% τον προηγούμενο μήνα). Η παραγωγή χημικών αυξάνεται για 11^ο συνεχόμενο μήνα, ενώ κατά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2016 σημειώνει άνοδο κατά +7,9% (έναντι αύξησης +3% το αντίστοιχο διάστημα το 2015).

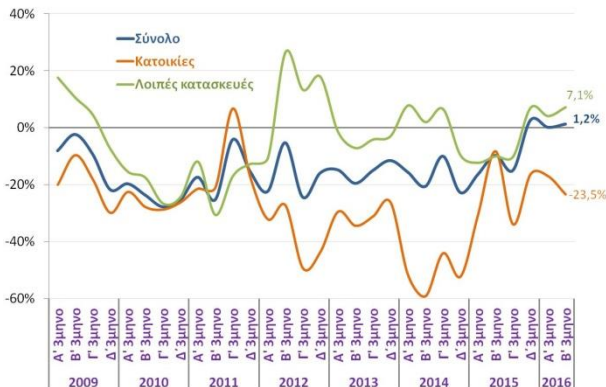
Μη μεταλλικά ορυκτά προϊόντα – Παραγωγή & Πωλήσεις
(ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2016)

Περαιτέρω άνοδο σημείωσε η παραγωγή στον κλάδο των μη μεταλλικών ορυκτών τον Σεπτέμβριο του 2016 (+29,5%), η οποία οφείλεται εν μέρει στις μεγάλες απώλειες που καταγράφηκαν πέρυσι, κυρίως κατά το Γ' ζήμνο. Ο δείκτης κινείται ανοδικά για 11^ο συνεχόμενο μήνα, ενώ κατά το διάστημα Ιαν - Σεπ 2016 εμφανίζει αύξηση +16,8%, κυρίως λόγω της ενίσχυσης της παραγωγής τσιμέντου (+24,7%).

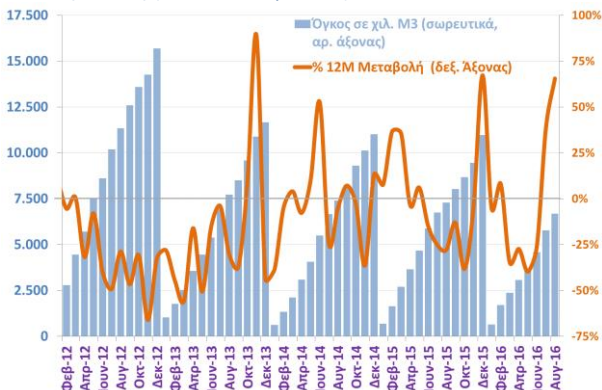
Κατασκευές

Επενδύσεις σε κατασκευές - % μεταβολή με αντίστοιχο 3μηνο προηγούμενου έτους (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2016)

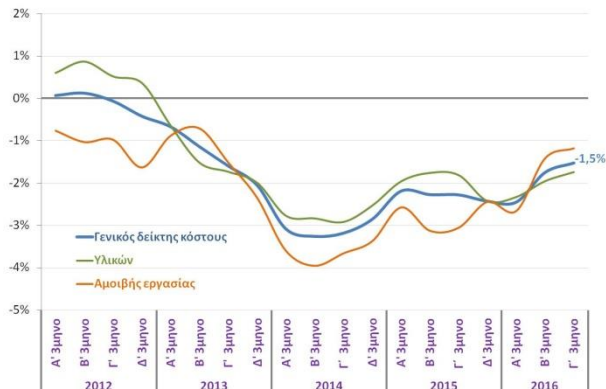
Άνοδο κατέγραψαν οι επενδύσεις στις κατασκευές συνολικά το Β' 3μηνο του 2016 (+1,2%), ως αποτέλεσμα της αύξηση των επενδύσεων σε κατασκευές πλην κατοικιών (+7,1%), την ώρα που επενδύσεις σε κατοικίες συνεχίζουν να υποχωρούν (-23,5%).

Ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα - όγκος που αντιστοιχεί στις εκδοθείσες άδειες (ΕΛΣΤΑΤ, Αυγ. 2016)

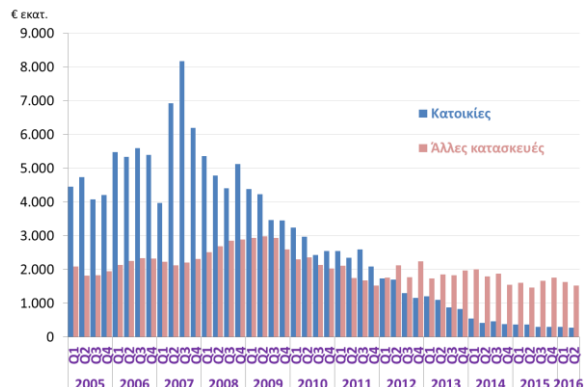
Αύξηση +65,5% σημείωσε ο όγκος που αντιστοιχεί στις εκδοθείσες άδειες ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας τον Αύγουστο του 2016, κυρίως λόγω της αύξησης στην Ήπειρο (+474,1%), τη Θεσσαλία (+133,5%), τη Δυτική Μακεδονία (127,8%) και το Ιόνιο (+127%). Ωστόσο, συνολικά, το διάστημα Ιαν - Αυγ 2016 παρατηρείται μείωση του όγκου νέων αδειών κατά -8,4%.

Δείκτες κόστους κατασκευής νέων κτιρίων κατοικιών - % μεταβολή με αντίστοιχο 3μηνο προηγούμενου έτους (ΕΛΣΤΑΤ, Γ' 3μηνο 2016)

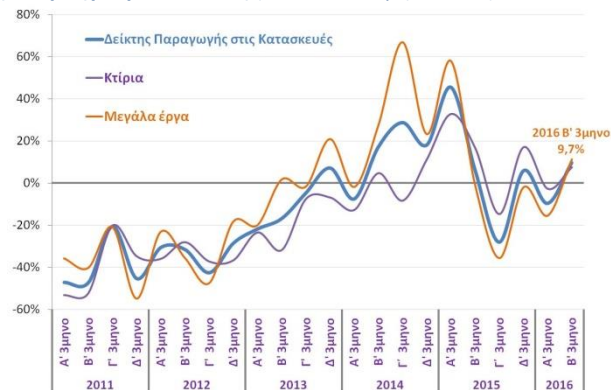
Ο ρυθμός μείωσης των δεικτών κόστους κατασκευής νέων κτιρίων κατοικιών περιορίστηκε στο -1,5% το Γ' 3μηνο του 2016, έναντι μείωσης -2,3% το Γ' 3μηνο του 2015. Η πτώση του δείκτη τιμών υλικών είναι ελαφρά μεγαλύτερη από εκείνη του δείκτη τιμών αμοιβής εργασίας (-1,7% και -1,2% αντίστοιχα).

Επενδύσεις σε κατοικίες και λοιπές κατασκευές - τρέχουσες τιμές (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2016)

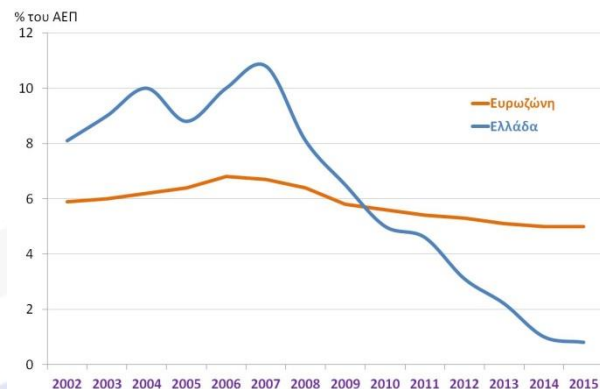
Οι επενδύσεις σε κατοικίες το Β' 3μηνο του 2016 περιορίστηκαν στα €284 εκατ. (έναντι €377 εκατ. το Β' 3μηνο του 2015) παρουσιάζοντας μείωση σε πραγματικούς όρους -23,5%. Αντίθετα, οι επενδύσεις σε λοιπές κατασκευές αυξήθηκαν κατά +7,1% σε σύγκριση με το αντίστοιχο 3μηνο πέρυσι.

Δείκτης παραγωγής στις κατασκευές - % μεταβολή με αντίστοιχο 3μηνο προηγούμενου έτους (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2016)

Η παραγωγή στις κατασκευές σημείωσε άνοδο +9,7% το Β' 3μηνο του 2016, ως αποτέλεσμα της αύξησης κατά +11,4% στα μεγάλα έργα και κατά +7,7% στα κτίρια, ενώ ο μέσος δείκτης παραγωγής κατά το Α' 6μηνο του 2016 εμφανίζει αύξηση +0,3% (-1,5% στα μεγάλα έργα και +2,7% στα κτίρια).

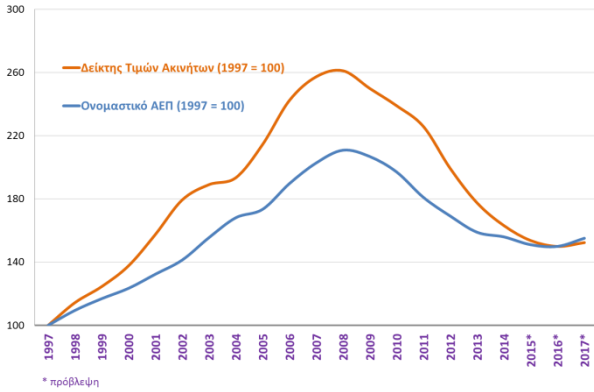
Επενδύσεις σε κατοικίες, Ελλάδα και Ευρωζώνης (Eurostat, 2015)

Οι επενδύσεις σε κατοικίες, ως ποσοστό του ΑΕΠ, έχουν μειωθεί στην Ελλάδα από 10,8% το 2007 σε μόλις 0,8% το 2015. Ηπιότερη μείωση παρουσιάζεται στον μέσο όρο της Ευρωζώνης.

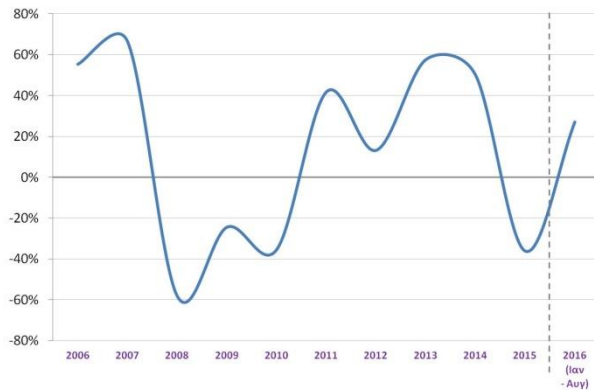
Αγορά ακινήτων

Τιμές ακινήτων και ονομαστικό ΑΕΠ (ΕΛΣΤΑΤ και ΤτΕ, 2015)

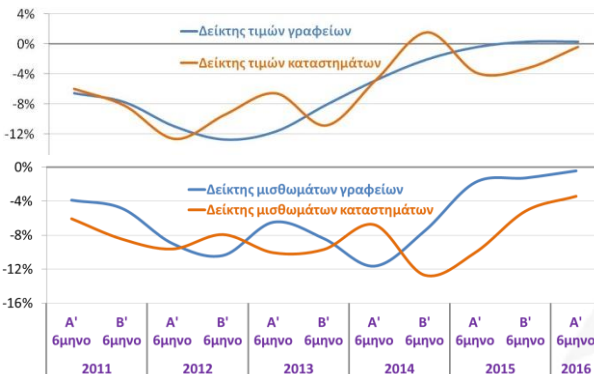
Οι τιμές ακινήτων από το 2008 και μετά μειώνονται ταχύτερα σε σχέση με τον ρυθμό μείωσης τους ΑΕΠ, ενώ οι προβλέψεις για τα επόμενα έτη δείχνουν σταθεροποίηση.

Καθαρή εισροή κεφαλαίων από το εξωτερικό για την αγορά ακινήτων στην Ελλάδα - ετήσια % μεταβολή (ΤτΕ, Αυγ. 2016)

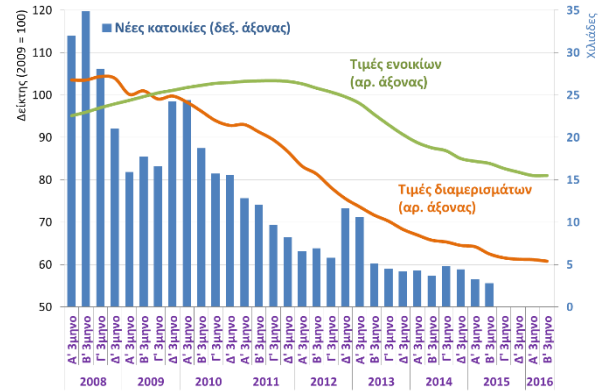
Αύξηση +27,1% εμφανίζει το διάστημα Ιαν – Αυγ 2016 η εισροή ξένων κεφαλαίων για την αγορά ακινήτων στην Ελλάδα, έπειτα από αρνητική μεταβολή το 2015 κατά -36,1% (σύνολο έτους).

Τιμές και ενοίκια επαγγελματιών ακινήτων (ΤτΕ, Α' 6μηνο 2016)

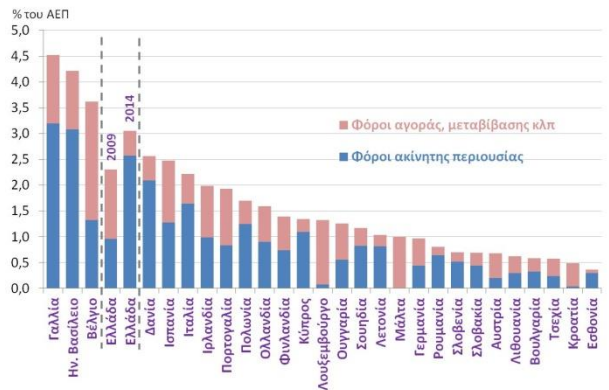
Το Α' 6μηνο του 2016 οι ονομαστικές τιμές γραφείων αυξήθηκαν οριακά κατά +0,3% σε σχέση με το Α' 6μηνο του 2015. Πρόκειται για το 2^ο συνεχόμενο 6μηνο με θετική μεταβολή σε ετήσια βάση. Τα μισθώματα των γραφείων μειώθηκαν οριακά σε σχέση με το Α' 6μηνο του 2015 (-0,4%), αλλά αυξήθηκαν κατά +0,7% σε σχέση με το Β' 6μηνο του 2015.

Νέες κατοικίες, τιμές και ενοίκια (ΕΛΣΤΑΤ και ΤτΕ, Β' 3μηνο 2016)

Σταδιακή αποδυνάμωση παρουσιάζει ο ρυθμός μείωσης των τιμών ακινήτων κατά το Β' 6μηνο του 2016. Σε ετήσια βάση η υποχώρηση τιμών στα αστικά ακίνητα το Β' τρίμηνο 2016 ανήλθε σε -3,3%, αντί υποχώρησης -5,3% το Α' 3μηνο του έτους.

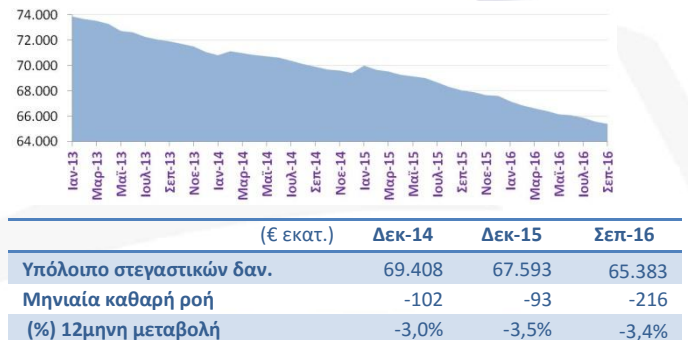
Φόροι στην περιουσία ως ποσοστό του ΑΕΠ (Eurostat, 2014)

Σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ, η φορολογία ακινήτων στην Ελλάδα είναι ήδη από το 2014 αρκετά υψηλή ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Χρηματοδότηση αγοράς ακινήτων (ΤτΕ, Σεπ. 2016)

Υπόλοιπο στεγαστικών δανείων (€ εκατ.)

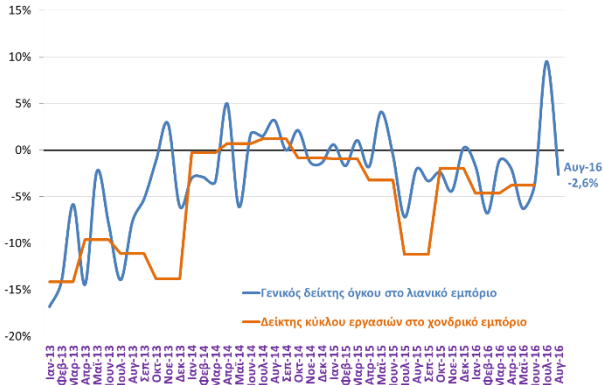

Συνεχίζει να υποχωρεί το υπόλοιπο των στεγαστικών δανείων τον Σεπτέμβριο του 2016, το οποίο περιορίστηκε στα €65,4 δισ. περίπου από €65,6 δισ. τον προηγούμενο μήνα και €67,6 δισ. Δεκέμβριο του 2015.

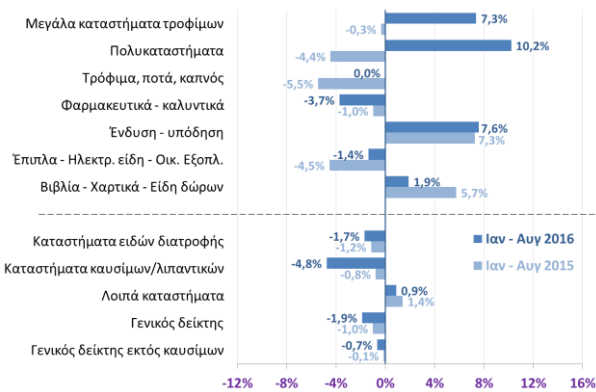
Λιανικό Εμπόριο

Μεταβολές του δείκτη όγκου στο λιανικό εμπόριο (ΕΛΣΤΑΤ, Αυγ. 2016)

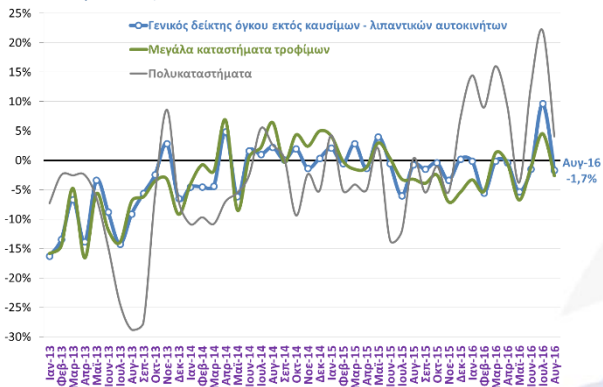
Μετά από την άνοδο του Ιουλίου του 2016 (+9,5%, οφειλόμενη εν μέρει στη μεγάλη υποχώρηση τον Ιούλιο του 2015 λόγω των capital controls), οι λιανικές πωλήσεις υποχώρησαν τον Αύγουστο του 2016 (-2,6%). Ο ρυθμός μείωσης όμως έχει περιοριστεί σημαντικά σε σχέση με το Α' 6μηνο του 2016 και το Γ' 3μηνο του έτους αναμένεται να εμφανίσει θετικό πρόσημο.

Δείκτης όγκου στο λιανικό εμπόριο - % μεταβολή ανά κατηγορία καταστημάτων (ΕΛΣΤΑΤ, Αυγ. 2016)

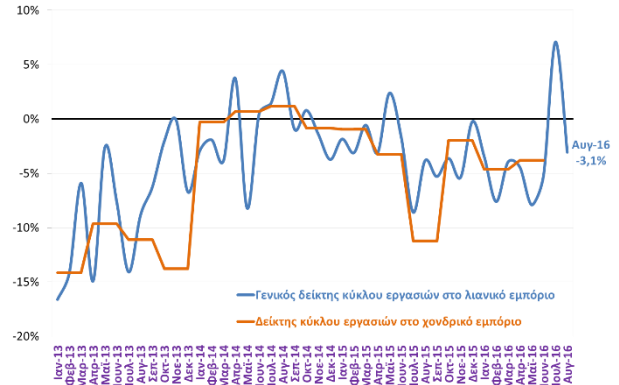
Συνολικά κατά το διάστημα Ιαν - Αυγ 2016, ο όγκος των λιανικών πωλήσεων εμφανίζει μείωση -1,9%, ενώ εξαιρουμένων των καυσίμων η πτώση περιορίζεται στο -0,7%. Μεγάλη αύξηση παρατηρείται στα πολυκαταστήματα (+10,2%) και τα είδη ένδυσης και υπόδησης (+7,6%), ενώ στα καταστήματα τροφίμων ο όγκος των πωλήσεων παρουσιάζει μείωση (-1,7%).

Μεταβολές του δείκτη όγκου σε βασικές κατηγορίες (ΕΛΣΤΑΤ, Αυγ. 2016)

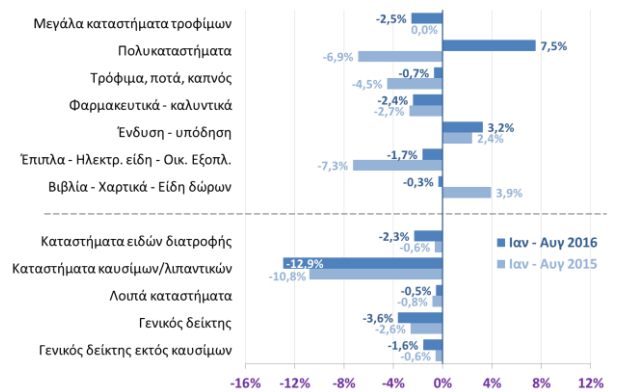
Πτώση σημείωσε τον Αύγουστο του 2016 ο όγκος πωλήσεων στα supermarkets (-2,6%) και στα καταστήματα τροφίμων, ποτών και καπνού (-4,5%), ενώ η άνοδος συνεχίστηκε στα πολυκαταστήματα (+4,1%), τα είδη ένδυσης (+1,3%) και βιβλίων/ειδών δώρου/τεχνολογικών προϊόντων (+6,6%).

Μεταβολές του δείκτη κύκλου εργασιών στο λιανικό εμπόριο (ΕΛΣΤΑΤ, Αυγ. 2016)

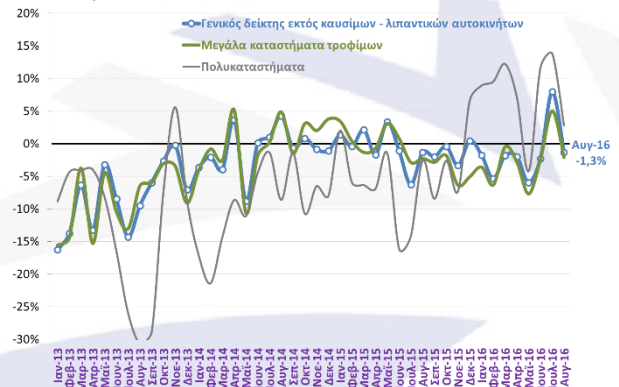
Ανάλογη πορεία με τον όγκο λιανικών πωλήσεων ακολουθεί και ο δείκτης κύκλου εργασιών, παρουσιάζοντας μείωση -3,1% τον Αύγουστο του 2016 και -3,6% συνολικά το διάστημα Ιαν - Αυγ 2016.

Δείκτης κύκλου εργασιών στο λιανικό εμπόριο - % μεταβολή ανά κατηγορία καταστημάτων (ΕΛΣΤΑΤ, Αυγ. 2016)

Παρόμοια είναι η εικόνα στους επιμέρους δείκτες κύκλου εργασιών, με την υποχώρηση των τιμών συνολικά το διάστημα Ιαν - Αυγ 2016 να επηρεάζει αρνητικά την εξέλιξη του δείκτη, σε σχέση με την εξέλιξη του όγκου των πωλήσεων, στις περισσότερες κατηγορίες καταστημάτων.

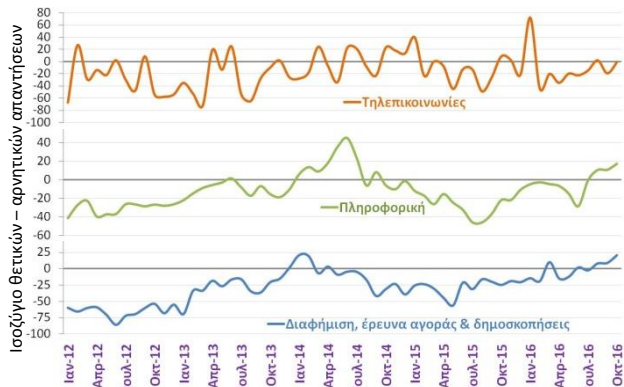
Μεταβολές του δείκτη κύκλου εργασιών σε βασικές κατηγορίες (ΕΛΣΤΑΤ, Αυγ. 2016)

Ανάλογη εικόνα με τον δείκτη όγκου παρουσιάζει ο δείκτης κύκλου εργασιών στις περισσότερες επιμέρους κατηγορίες καταστημάτων, ωστόσο η επίδραση της μείωσης των τιμών, ιδίως των καυσίμων, περιορίζεται σταδιακά.

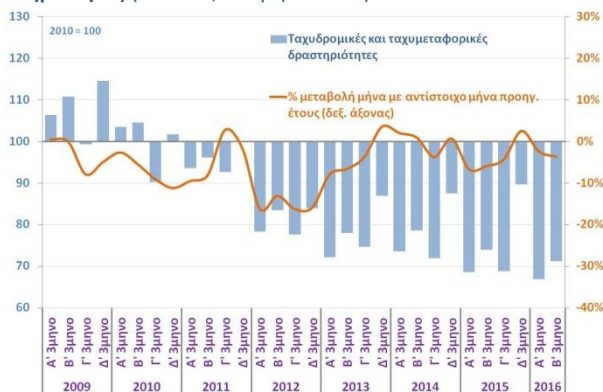
Υπηρεσίες

Δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών σε επιμέρους κλάδους των υπηρεσιών (DG ECFIN, Οκτ. 2016)

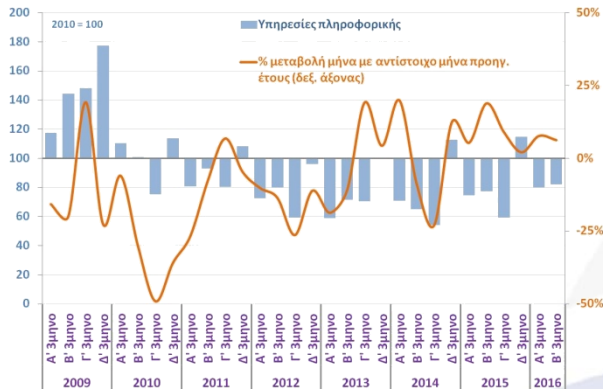
Ανοδικά κινήθηκαν οι επιχειρηματικές προσδοκίες στους περισσότερους βασικούς κλάδους των υπηρεσιών τον Οκτώβριο του 2016. Στην πληροφορική και τη διαφήμιση/έρευνα αγοράς το σχετικό ισοζύγιο απαντήσεων συνεχίζει να βελτιώνεται όπως και στις τηλεπικοινωνίες, όπου όμως βρίσκεται σε χαμηλότερο επίπεδο από το αντίστοιχο του 2015.

Δείκτης κύκλου εργασιών στις ταχυδρομικές και ταχυμεταφορικές δραστηριότητες (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2016)

Έπειτα από θετική μεταβολή το Δ' 3μηνο του 2015, ο κύκλος εργασιών στις ταχυδρομικές και ταχυμεταφορικές δραστηριότητες καταγράφει πτώση το Α' 3μηνο του 2016 (-2,4%) η οποία συνεχίζεται το Β' 3μηνο με μεγαλύτερο ρυθμό (-3,7%).

Δείκτης κύκλου εργασιών στις υπηρεσίες πληροφορικής (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2016)

Αύξηση για 7^ο συνεχόμενο 3μηνο σημείωσε ο κύκλος εργασιών στον τομέα της πληροφορικής το Β' 3μηνο του 2016 (+6,2%). Συνολικά το Α' 6μηνο του 2016 καταγράφεται άνοδος +6,9% και +7,6% στο σύνολο του 2015.

Δείκτης κύκλου εργασιών στον τομέα των υπηρεσιών (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2016)

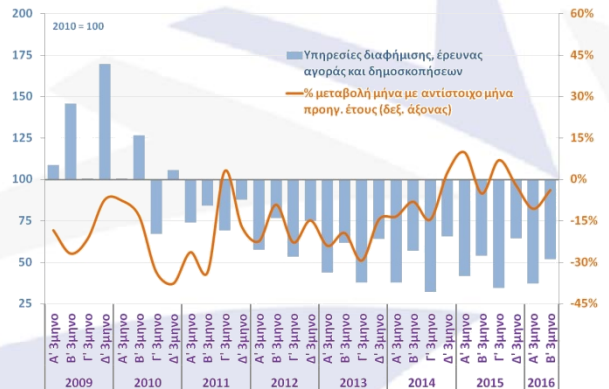
Στους περισσότερους κλάδους υπηρεσιών ο δείκτης κύκλου εργασιών παρουσιάζει μείωση το Α' 6μηνο του 2016. Μεταξύ των κλάδων που καταγράφουν άνοδο των πωλήσεων είναι η πληροφορική (+6,9%), ο κλάδος αρχιτεκτόνων-μηχανικών (+5,7%), δραστηριοτήτων σχετικών με την απασχόληση (+12%) και υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις (+8,1%).

Δείκτης κύκλου εργασιών στις υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2016)

Η πτωτική πορεία του κύκλου εργασιών στις τηλεπικοινωνίες καθ' όλη τη διάρκεια του 2015 (-1,3%) δείχνει να ανακόπτεται από το Δ' 3μηνο του 2015, ενώ το Β' 3μηνο του 2016 η μεταβολή είναι οριακά αρνητική (-0,1%).

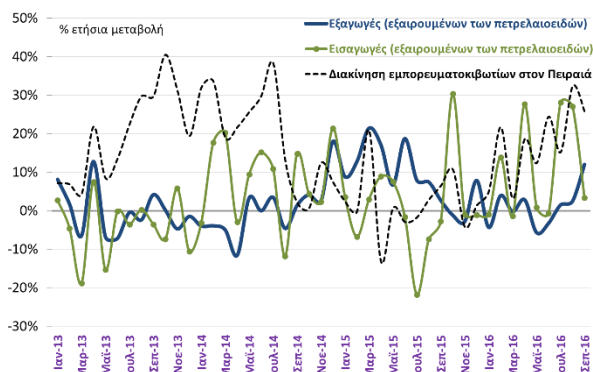
Δείκτης κύκλου εργασιών στις υπηρεσίες διαφήμισης, έρευνας αγοράς και δημοσκοπήσεων (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2016)

Η υποχώρηση του κύκλου εργασιών στις υπηρεσίες διαφήμισης, έρευνας αγοράς και δημοσκοπήσεων περιορίστηκε στο -3,8% το Β' 3μηνο του 2016 από -10,5% το προηγούμενο 3μηνο και -5% το αντίστοιχο 3μηνο του 2015, ενώ συνολικά το 2015 είχε σημειώσει άνοδο +1%.

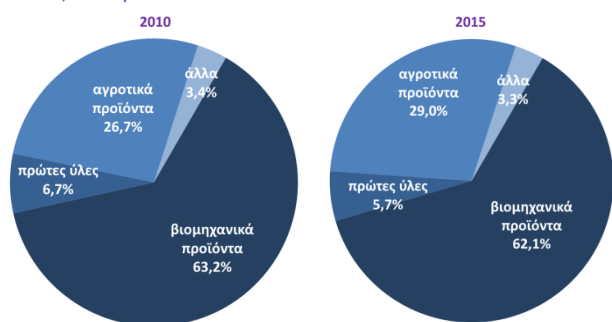
Εξαγωγές

Εξαγωγές & εισαγωγές χωρίς καύσιμα, διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων στον Πειραιά (ΕΛΣΤΑΤ, COSCO, Σεπ. 2016)

Σημαντική αύξηση σημείωσαν τον Σεπτέμβριο του 2016 οι εξαγωγές αγαθών πλην πετρελαιοειδών (+12%), ενισχύοντας την ανοδική πορεία που διαμορφώνεται από τον Μάιο του 2016, η οποία αναμένεται να διατηρηθεί δεδομένης και της ενίσχυσης της βιομηχανικής παραγωγής και των εισαγωγών.

Μερίδια εξαγωγών πλην καυσίμων (ΕΛΣΤΑΤ, 2015)

Το μεγαλύτερο μερίδιο στο σύνολο των εξαγωγών πλην καυσίμων κατέχουν διαχρονικά τα βιομηχανικά προϊόντα. Σε σύγκριση με το 2010, αύξηση καταγράφεται στο μερίδιο των αγροτικών προϊόντων και μικρή μείωση στο αντίστοιχο μερίδιο των πρώτων υλών.

Εξαγωγική επίδοση (ΤτΕ, Αυγ. 2016)

	(€ δισ.)			Ιαν – Αυγ		
	2014	2015	%Δ	2015	2016	%Δ
Εξαγωγές αγαθών & υπηρεσιών	57,8	52,8	-8,8%	37,3	32,8	-12,0%
Εξαγωγές αγαθών	26,8	24,8	-7,5%	16,6	15,6	-6,0%
Καύσιμα	9,0	6,7	-25,8%	4,5	3,7	-18,3%
Εξαγωγές πλην καυσίμων	17,7	18,1	1,9%	12,1	11,9	-1,4%
Εξαγωγές υπηρεσιών	31,1	28,0	-9,9%	20,7	17,2	-16,8%
Τουρισμός	13,4	14,2	6,0%	10,6	9,9	-7,1%
Μεταφορές	13,1	10,0	-24,1%	7,5	5,0	-33,5%
Άλλες υπηρεσίες	4,5	3,8	-15,5%	2,6	2,4	-8,3%

Το έλλειμμα του ισοζυγίου αγαθών χωρίς καύσιμα και πλοία διογκώθηκε κατά €1 δισ. περίπου κατά το διάστημα Ιαν – Αυγ 2016, κυρίως λόγω της αύξησης των αντίστοιχων εισαγωγών (+4,7%), ενώ οι εξαγωγές αγαθών πλην καυσίμων μειώθηκαν (-1,4%, ωστόσο σε σταθερές τιμές αυξήθηκαν κατά +1,4% σύμφωνα με την ΤτΕ). Παράλληλα, οι εισπράξεις από τουρισμό και μεταφορές μειώθηκαν σημαντικά (-7,1% και -33,5% αντίστοιχα).

Εξαγωγές ανά προορισμό (ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2016)

Συμπεριλαμβανομένων των πετρελαιοειδών

	(€ εκατ.)			%Δ	
	2014	2015	2016	15/14	16/15
Ευρωπαϊκή Ένωση	9.660,7	10.604,5	10.699,3	9,8%	0,9%
Τρίτες χώρες	10.386,5	8.677,0	7.862,7	-16,5%	-9,4%
Σύνολο	20.047,2	19.281,5	18.562,0	-3,8%	-3,7%

Εξαιρουμένων των πετρελαιοειδών

	(€ εκατ.)			%Δ	
	2014	2015	2016	15/14	16/15
Ευρωπαϊκή Ένωση	7.966,00	9.065,00	9.438,20	13,8%	4,1%
Τρίτες χώρες	4.218,40	4.515,40	4.273,70	7,0%	-5,4%
Σύνολο	12.184,4	13.580,4	13.711,9	11,5%	1,0%

Συνολικά κατά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2016, οι εξαγωγές αγαθών πλην πετρελαιοειδών εμφανίζουν αύξηση +1% επιπλέον αύξησης +11,5% το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι, με τις εξαγωγές αρκετών κατηγοριών προϊόντων να κινούνται έντονα ανοδικά, ιδίως τα τρόφιμα, τα ποτά και ο καπνός, τα μηχανήματα και τα διάφορα βιομηχανικά είδη.

Αξία εξαγωγών ανά ομάδα προϊόντων (€ εκατ.) (ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, Σεπ. 2016)

Ομάδες προϊόντων	Ιανουάριος - Σεπτέμβριος			%Δ	
	2014	2015	2016	15/14	16/15
Αγροτικά προϊόντα	3.378,1	3.958,3	4.234,7	17,2%	7,0%
Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	2.780,2	2.899,7	3.178,3	4,3%	9,6%
Ποτά – καπνός	412,9	495,6	547,7	20,0%	10,5%
Λάδια και λιπαρά ζωικά ή φυτικά	185,0	562,9	508,7	204,3%	-9,6%
Πρώτες ύλες	659,3	688,8	629,7	4,5%	-8,6%
Καύσιμα	7.890,6	5.766,5	4.901,8	-26,9%	-15,0%
Βιομηχανικά προϊόντα	7.681,0	8.412,5	8.400,8	9,5%	-0,1%
Χημικά	2.005,5	2.046,2	2.032,5	2,0%	-0,7%
Βιομηχανικά είδη κατά Α' ύλη	2.789,6	3.179,8	2.959,7	14,0%	-6,9%
Μηχανήματα	1.592,7	1.853,1	1.959,2	16,3%	5,7%
Διάφορα βιομηχανικά είδη	1.293,2	1.333,4	1.449,4	3,1%	8,7%
Άλλα	438,2	455,4	395,0	3,9%	-13,3%
Σύνολο	20.047,2	19.281,5	18.562,0	-3,8%	-3,7%
Σύνολο χωρίς καύσιμα	12.156,6	13.515,0	13.660,2	11,2%	1,1%
Πρόσθετη ανάλυση*:					
Μεταποιημένα προϊόντα	9.053,0	10.413,2	10.164,7	15,0%	-2,4%
εκ των οποίων: τρόφιμα/ποτά	1.556,1	2.034,1	2.037,9	30,7%	0,2%
Πρώτες ύλες & ακατέργαστα	1.789,2	1.794,4	1.941,7	0,3%	8,2%
εκ των οποίων: αγροτικά	1.197,4	1.174,9	1.323,1	-1,9%	12,6%

* Στοιχεία Ιαν – Αυγ

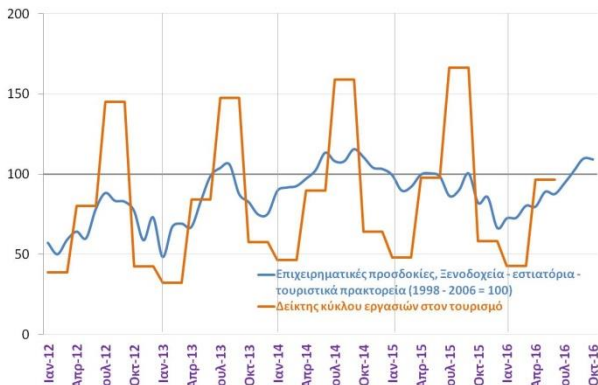
Τα 10 πιο εξαγώγιμα προϊόντα και οι 10 πρώτες αγορές το 2015 (Eurostat, 2015)

Προϊόν (Μερίδιο)	Χώρα (Μερίδιο)
1. Αλουμίνιο (5,0%)	Ιταλία (11,2%)
2. Φάρμακα (3,8%)	Γερμανία (7,3%)
3. Φρούτα νωπά ή αποξηραμένα (2,8%)	Τουρκία (6,6%)
4. Λαχανικά παρασκευασμένα ή διατ/να (2,1%)	Κύπρος (5,9%)
5. Ψάρια νωπά ή κατεψυγμένα (1,9%)	Βουλγαρία (5,2%)
6. Χαλκός (1,8%)	ΗΠΑ (4,8%)
7. Φρούτα παρασκευασμένα ή διατ/να (1,6%)	Ην. Βασίλειο (4,2%)
8. Ασβέστης, ταμμένο & έτοιμα υλικά κατ. (1,5%)	Αίγυπτος (4,0%)
9. Τυρί και πηγμένο γάλα για τυρί (1,4%)	Λίβανος (3,0%)
10. Βαμβάκι (1,2%)	Σαουδική Αραβική (2,9%)

Στις πρώτες θέσεις της κατάταξης με τα πιο εξαγώγιμα προϊόντα βρίσκονται το αλουμίνιο, τα φάρμακα και τα τρόφιμα, κυρίως τα φρούτα και λαχανικά. Η Τουρκία, η Ιταλία και η Γερμανία αποτελούν τις κυριότερες αγορές για τα ελληνικά προϊόντα.

Τουρισμός

Δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στον τουρισμό (ΙΟΒΕ, Οκτ. 2016)

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στον τουρισμό τον Οκτώβριο του 2016 κινούνται στο ίδιο επίπεδο με τον προηγούμενο μήνα, αλλά πολύ υψηλότερα από τον αντίστοιχο μήνα του 2015 (στις 109,1 μονάδες έναντι 82 πέρυσι). Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων συνεχίζουν να είναι ιδιαίτερα θετικές αναφορικά με την τρέχουσα κατάσταση τους και τη ζήτηση.

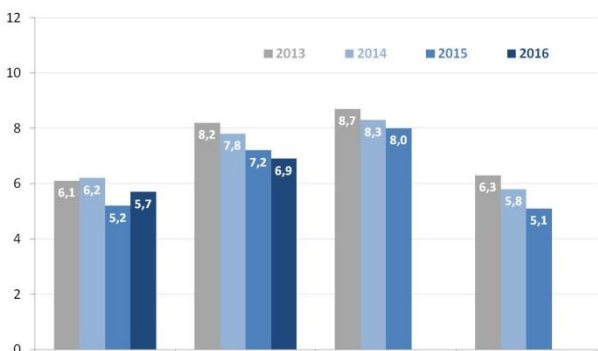
Τουριστική κίνηση (χιλ. ταξιδιώτες ανά χώρα και % μεταβολή με αντίστοιχη περίοδο προηγούμενου έτους) (ΤτΕ, Αυγ. 2016)

Οι αφίξεις τουριστών ανήλθαν στα 17,2 εκατ. το διάστημα Ιαν - Αυγ 2016 παρουσιάζοντας αύξηση +1,3%. Οι αεροπορικές αφίξεις αυξήθηκαν κατά +6,1%, ενώ οι οδικές μειώθηκαν κατά -9,5%. Η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφεται στις αφίξεις από την ΕΕ εκτός ευρωζώνης (+14,4%).

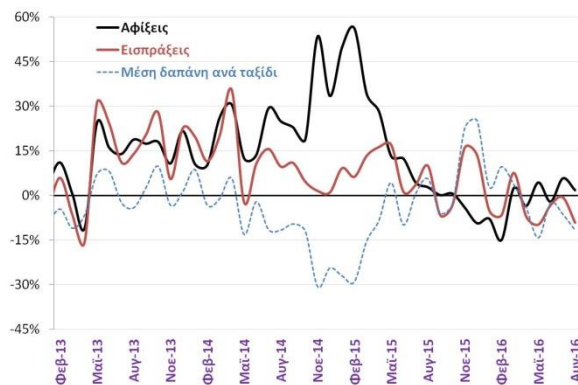
Μέση διάρκεια παραμονής ταξιδιωτών (αριθμός διανυκτερεύσεων)

(ΤτΕ, Β' 3μηνο 2016)

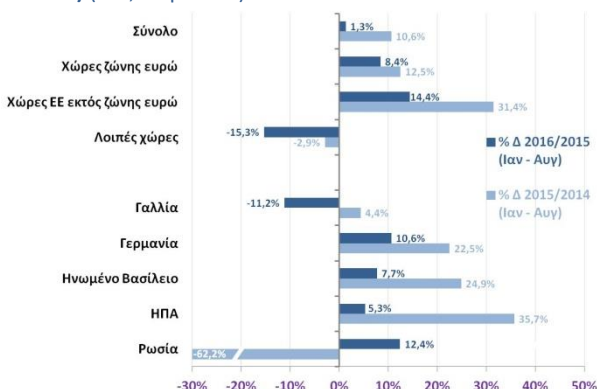
Καθοδική τάση διαμορφώνεται στον αριθμό των διανυκτερεύσεων μη κατοίκων στην Ελλάδα τα τρία τελευταία χρόνια. Το Β' 3μηνο του 2016 η μέση διάρκεια παραμονής ταξιδιωτών διαμορφώθηκε στις 6,9 ημέρες, έναντι 7,2 ημερών το αντίστοιχο 3μηνο του 2015 και 7,8 ημερών το 2014.

Αφίξεις τουριστών και ταξιδιωτικές εισπράξεις (% μεταβολή με αντίστοιχο μήνα προηγούμενου έτους) (ΤτΕ, Αυγ. 2016)

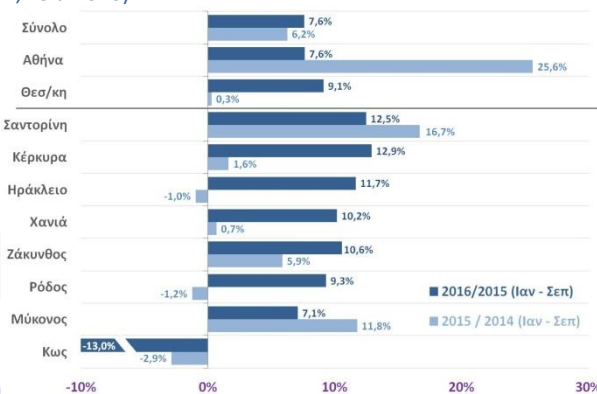
Παρά την άνοδο των αφίξεων (+1,8% τον Αύγουστο του 2016 και +1,3% το διάστημα Ιαν - Αυγ 2016), οι ταξιδιωτικές εισπράξεις συνέχισαν να μειώνονται (-9,2% τον Αύγουστο του 2016 και -7,1% το διάστημα Ιαν - Αυγ 2016), με τη μέση δαπάνη ανά ταξίδι να παρουσιάζει πτωτική πορεία.

Ταξιδιωτική κίνηση ανά χώρα (% μεταβολή του αριθμού ταξιδιωτών) (ΤτΕ, Αυγ. 2016)

Αύξηση +11,2% σημείωσαν το διάστημα Ιαν - Αυγ 2016 οι αφίξεις από τις χώρες της ΕΕ, ιδίως από τη Γερμανία (+10,6%) και το Ην. Βασίλειο (+7,7%). Αυξημένες είναι επίσης οι αφίξεις από τις ΗΠΑ (+5,3%) και τη Ρωσία (+12,4%) ενώ συνολικά από χώρες εκτός ΕΕ μειώθηκαν κατά -15,3%.

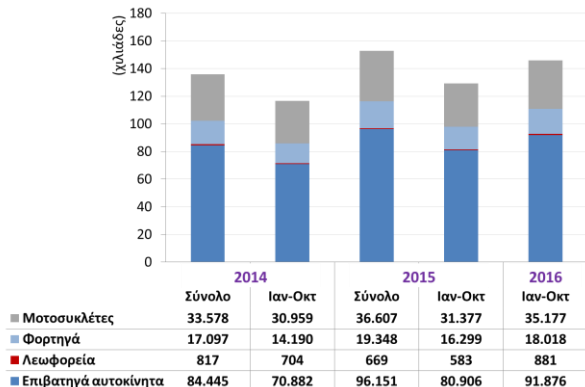
Διεθνείς τουριστικές αφίξεις στα κυριότερα αεροδρόμια (ΣΕΤΕ, Σεπ. 2016)

Οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις κινούνται ανοδικά στα περισσότερα αεροδρόμια το διάστημα Ιαν - Σεπ 2016, ενώ το προσφυγικό ζήτημα φαίνεται να επηρεάζει ορισμένες περιοχές, όπως η Κως, όπου παρατηρείται μείωση. Στο σύνολο των αεροδρομίων η αύξηση ανέρχεται στο +7,6%.

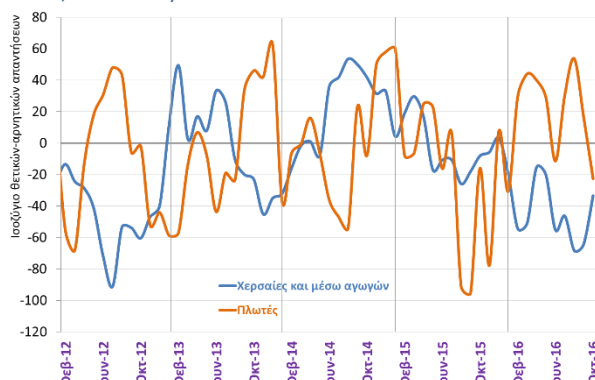
Μεταφορές

Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας οχημάτων (ΕΛΣΤΑΤ, Οκτ. 2016)

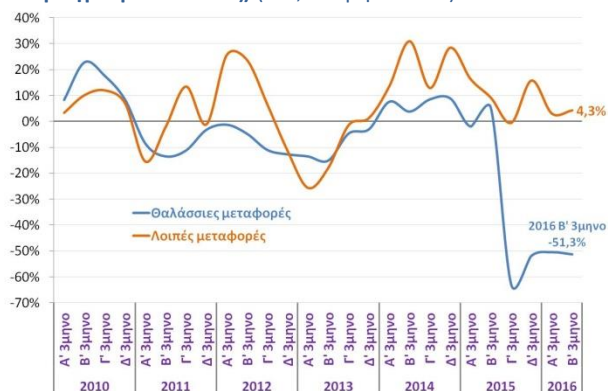
Ο αριθμός αδειών κυκλοφορίας αυτοκινήτων παρουσίασε αύξηση +20% τον Οκτώβριο του 2016 και +13,3% συνολικά το διάστημα Ιαν – Οκτ 2016. Στη μεταβολή αυτή συνέβαλε θετικά η δυναμική πορεία του τουρισμού, καθώς και η επίτευξη αγοράς αυτοκινήτου μέχρι και τον Μάιο του 2016 που έληξε η εφαρμογή του μέτρου της απόσυρσης.

Δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στον τομέα των μεταφορών (DG ECFIN, Οκτ. 2016)

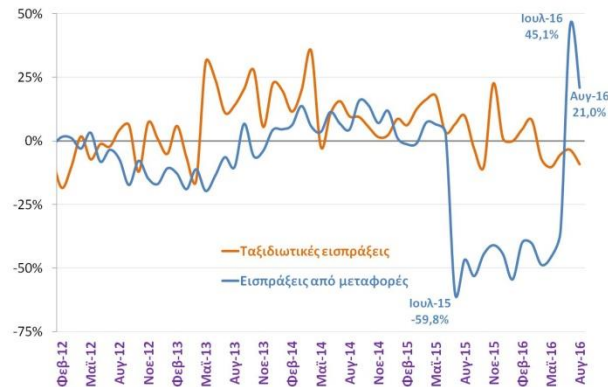
Ανοδικά κινούνται οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις χερσαίες μεταφορές τον Οκτώβριο του 2016, οι οποίες ωστόσο παραμένουν σε επίπεδο χαμηλότερο από το αντίστοιχο του 2015, με τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα δραστηριότητα και την εξέλιξη της ζήτησης να είναι αισιόδοξες. Αντίθετα, στις πλωτές μεταφορές οι προσδοκίες επιδεινώνονται περαιτέρω.

Εισπράξεις από θαλάσσιες μεταφορές (% μεταβολή με αντίστοιχο 3μηνο προηγούμενου έτους) (ΤτΕ, Β' 3μηνο 2016)

Οι εισπράξεις από θαλάσσιες μεταφορές σημειώνουν θεαματική πτώση από το Γ' 3μηνο 2015, η οποία συνεχίστηκε και τα 2 πρώτα 3μηνα του 2016 (-50,9% συνολικά το Α' 6μηνο), καταδεικνύοντας ότι σημαντικό μέρος αυτών παραμένει στο εξωτερικό λόγω της επιβολής των capital controls.

Εισπράξεις από μεταφορές (ΤτΕ, Αυγ. 2016)

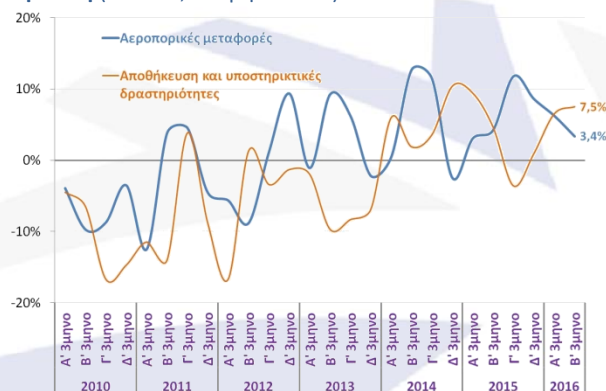
Η βελτίωση των εισπράξεων από τις θαλάσσιες μεταφορές τον Ιούλιο και τον Αύγουστο του 2016 περιόρισαν τις απώλειες των συνολικών εισπράξεων από μεταφορές του 8μηνου στο -33,5%. Η μεγάλη αύξηση οφείλεται στην πτώση που είχε σημειωθεί τους αντίστοιχους μήνες του 2015, ενώ μεγάλο μέρος των εισπράξεων εξακολουθεί να παραμένει στο εξωτερικό.

Δείκτης κύκλου εργασιών στον τομέα των μεταφορών (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2016)

% ετήσια μεταβολή	Μέσος ετήσιος		Β' 3μηνο	
	2014	2015	2015	2016
Χερσαίες και μέσω αγωγών	-4,4%	-5,9%	-4,9%	-4,6%
Πλωτές	-8,1%	-5,4%	2,5%	-5,8%
Αεροπορικές	7,1%	7,8%	4,3%	3,4%
Αποθήκευση & υποστ/κές δραστ.	5,5%	2,5%	4,6%	7,5%

Αύξηση σημείωσε το Β' 3μηνο του 2016 ο δείκτης κύκλου εργασιών στις αεροπορικές μεταφορές (+3,4%), για 6ο συνεχόμενο 3μηνο, ενώ στις χερσαίες και στις πλωτές μεταφορές η μεταβολή ήταν αρνητική (-4,6% και -5,8% αντίστοιχα).

Εξέλιξη του κύκλου εργασιών στις αεροπορικές μεταφορές και στην αποθήκευση (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2016)

Συνεχίζεται η αύξηση του κύκλου εργασιών στις αεροπορικές μεταφορές το Β' 3μηνο του 2016, παρουσιάζοντας ωστόσο αποδυνάμωση από το Γ' 3μηνο του 2015 και μετά. Στις δραστηριότητες αποθήκευσης η άνοδος του κύκλου εργασιών διαμορφώθηκε στο +7,5%.

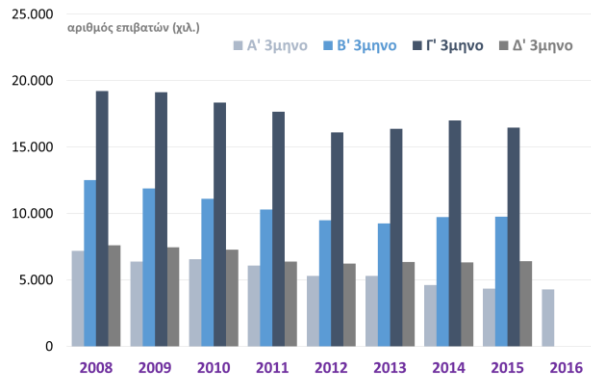
Ναυτιλία

Δύναμη του ελληνικού εμπορικού στόλου (αριθμός πλοίων)
(ΕΛΣΤΑΤ, Αυγ. 2016)

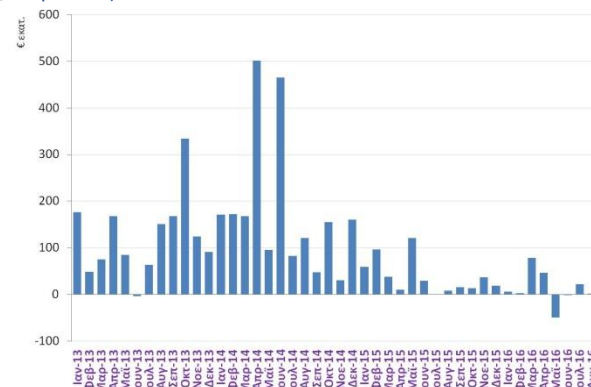
Οριακή αύξηση παρουσίασε η δύναμη του ελληνικού εμπορικού στόλου τον Αύγουστο του 2016 (+0,1%) σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα πέρυσι, με τον αριθμό των πλοίων να ανέρχεται σε 1.838. Σε σύγκριση ωστόσο με το τέλος του 2015 ο αριθμός των πλοίων είναι αυξημένος (1.831 τον Δεκ. 2015).

Διακίνηση επιβατών στα ελληνικά λιμάνια
(ΕΛΣΤΑΤ, Α' 3μηνο 2016)

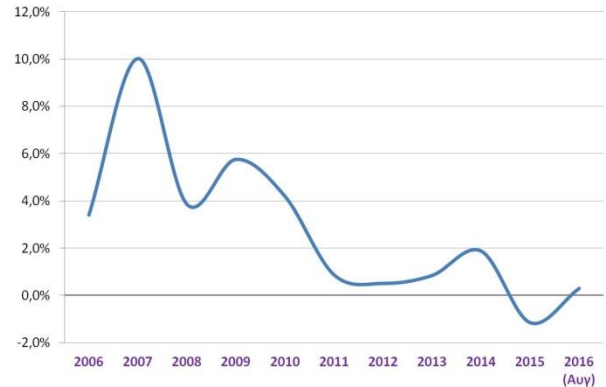
Μείωση -0,9% παρουσίασε η συνολική διακίνηση επιβατών στα ελληνικά λιμάνια το Α' 3μηνο του 2016, έναντι μείωσης -6,3% που είχε σημειωθεί το αντίστοιχο 3μηνο του 2015, ενώ συνολικά το 2015 ο αριθμός επιβατών υποχώρησε κατά -1,5%, έναντι αύξησης +3,4% το 2014.

Καθαρές εισαγωγές πλοίων
(ΤτΕ, Αυγ. 2016)

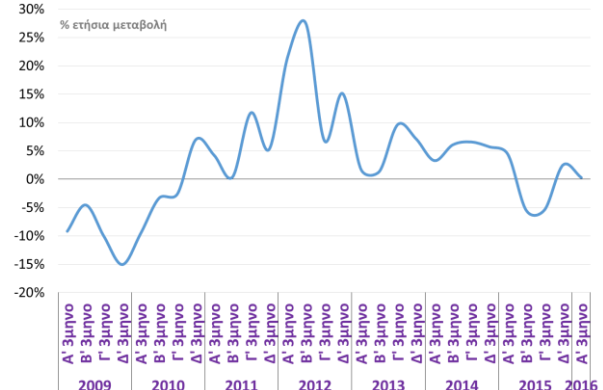
Μετά τη μεγάλη αύξηση το 2014 (+46,5%), οι καθαρές εισαγωγές πλοίων το 2015 κινήθηκαν υποτονικά (€447,4 εκατ. έναντι €2,2 δισ. το 2014), καθώς έπειτα από την επιβολή των capital controls, μέρος των σχετικών συναλλαγών πραγματοποιείται στο εξωτερικό. Το διάστημα Ιαν – Αυγ 2016 ανήλθαν στα €106 εκατ. περίπου, έναντι €364 το αντίστοιχο διάστημα το 2015.

Χωρητικότητα του ελληνικού εμπορικού στόλου (% μεταβολή)
(ΕΛΣΤΑΤ, Αυγ. 2016)

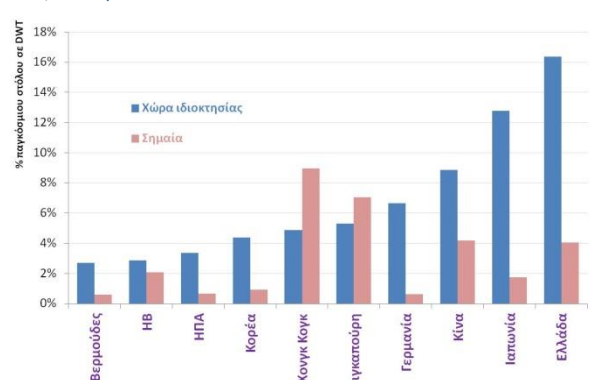
Αύξηση σημείωσε η ολική χωρητικότητα (+0,5%) τον Αύγουστο του 2016, με την πτωτική πορεία που διαμορφώθηκε το 2015 να παρουσιάζει σημάδια αντιστροφής.

Διακίνηση εμπορευμάτων στα ελληνικά λιμάνια
(ΕΛΣΤΑΤ, Α' 3μηνο 2016)

Η συνολική διακίνηση εμπορευμάτων στα ελληνικά λιμάνια αυξήθηκε οριακά το Α' 3μηνο του 2016 (+0,3%, έναντι αύξησης +4,4% το Α' 3μηνο του 2015). Συνολικά το 2015 η διακίνηση εμπορευμάτων μειώθηκε κατά -1,2%, έναντι αύξησης +5,5% το 2014.

Παγκόσμια θέση της ελληνικής ναυτιλίας
(UNCTAD, 2016)

Στην πρώτη θέση παγκοσμίως εξακολουθεί να βρίσκεται η ελληνική ναυτιλία κατέχοντας το 16% του παγκόσμιου στόλου (σε DWT).

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

Ενεργητικό € 435 δισ. 72% συνόλου*	Ίδια κεφάλαια € 58 δισ. 44% συνόλου*	Πωλήσεις € 77 δισ. 46% συνόλου*	Προ φόρων κέρδη € 2,4 δισ. ** 44% κερδών***
Εργαζόμενοι 220.000	Μισθοί € 4,6 δισ.	Ασφαλ. εισφορές € 2 δισ.	Φόρος επί κερδών € 1,6 δισ.

* Άθροισμα δημοσιευμένων ισολογισμών ΑΕ και ΕΠΕ

** Άθροισμα κερδών και ζημιών όλων των επιχειρήσεων

*** Φορολογητέα κέρδη κερδοφόρων επιχειρήσεων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει.

Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής.

Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα

T: 211 5006 000

F: 210 3222 929

E: info@sev.org.gr

www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh

B-1000 Bruxelles

M: +32 (0) 494 46 95 24

E: sevbrussels@proximus.be

Ακολουθήστε μας στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης:

